

Het wandelen als kinderen des lichts, naar Paulus leer, Eph. IV- VI.

<https://hdl.handle.net/1874/353637>

g.c.

7

HET WANDELEN

ALS

KINDEREN DES LICHTS,

NAAR PAULUS LEER,

Eph. IV—VI.

TWEEDE DRUK.

TE ROTTERDAM,

BIJ M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zending-Genootschap.

1842.

N. LVI.

REV. W. W. W. W.

W. W. W. W. W. W.

W. W. W. W. W. W.

W. W. W. W. W. W.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

VOORBERIGT.

*Gecommitteerden van het Nederland-
sche Zendelinggenootschap, tot het
opstellen, verzamelen en uitgeven van
kleine Stukjes, ter bevordering van
Evangelische kennis en godzaligheid,
ook bij mingeoefenden; — namelijk:*

R. J. VAN DER MEULEN, J. CLARISSE,
A. L. M. Phil. et Theol. Doct. en
Prof., A. DE VRIES, J. C. VORSTMAN,
R. ADRIANI, L. DIEBITS, L. MERENS,

Predikanten te Amsterdam, Leyden, Rotterdam en Utrecht; overeenkomstig hun ambt en hunne bediening, dat oogmerk gaarne willende bevorderen, en in uitzigt op des Heeren medewerkenden zegen, bieden het nevensgaande Stukje hunnen landgenooten aan; erkennende intusschen geene uitgave voor echt, dan welke door eenen hunner, of door de drukkers dezès, onderteekend is.

M. W. J. Stonen

I N L E I D I N G.

Het opschrift van dit boekje doet u, Lezer! terstond zien, waarover in hetzelfde gehandeld wordt. Het is over het *wandelen als kinderen des lichts*. Het betreft dus eene voor u en mij allergewichtigste zaak, tot welke wij door het Evangelie geroepen worden, zullen wij aan onzen naam en verpligting als Christenen beantwoorden, Gode en den Verlosser welbehagelijk zijn, een onergerlijk geweten voor God en menschen bewaren, anderen tot voorbeeld, en hun tot nut en zegen strekken. Het is met andere woorden een voornaam gedeelte van onzen Christelijken *levenswandel* onder de menschen, *in eene wereld, die nog, gelijk in Johannes tijd, in het booze ligt* (1). Is het u niet onverschillig, of gij Gods goedkeuring wegdraagt, eene eer van Christus zijt, rust en vrede in uw hart hebt, het kwade in de wereld vergroot of vermindert, anderen opleidt of afleidt; dan zult gij gaarne willen vernemen, wat de Heer

(1) † Joh. V: 49.

in de hemelen van u eischt, en hoe gij ten licht en zegen van anderen zijn, en daardoor zoo wel tot opbouwning van u zelve, als van uwe medechristenen leven kunt. Het is voor ons dubbel *belangrijk* dit te weten, en op de beoefening van zulk eenen wandel met alle ernst ons te bevlj-tigen, omdat allerlei werken der duisternis in het openbaar en in het verborgten zoo zeer onder ons vermenigvuldigd worden, een onchristelijke wandel bij duizenden bespeurd wordt, en het getal van hen, die door een voorbeeldig en waarlijk godvruchtig leven uitblinken, zelfs onder diegenen, van welke men betere dingen verwachten zou, zoo klein is. Het licht, dat zij vertoonen, staat bij de meesten niet op den kandelaar, maar wordt onder een koornmaat verborgen, en de grondbeginsels en voorschriften, die men volgt, zijn meer naar de gewoonte en smaak der wereld, dan naar den wil van God en de uitspraken van het Evangelie gevormd en ingerigt; terwijl bij den eenen uitzonderingen, bij den anderen bijvoegselen worden aangenomen en gevolgd, die wel eene gedaante van Godzaligheid en een schijn van braafheid en goeddelijkheid hebben, maar waarbij het wezen en de kracht verloren gaat, althans aanmerkelijke schade lijdt. Het is dus voor ons allen van belang ons in den reinen spiegel van Gods woord te bezien, in de weegschaal der waarheid te we-

gen, opdat wij anderen en vooral ons zelve niet misleiden.

De vraag, wat is Gods wil, mijn pligt, mijn roeping, kunnen wij niet beter beantwoorden, dan uit het woord Gods, hetwelk hier onze vraagbaak, onze toetssteen, onze regelmaat alleen zijn moet. Het is de grondwet in het Koningrijk der hemelen, wij zullen volgens dezelve geoordeeld worden. De uitspraken dus van dat Goddelijk boek zijn voor u en mij beslissend, en al wat uit dat geloof niet geschiedt, is zonde.

Ik wilde u in het beantwoorden van die vraag naar en uit het Evangelie behulpzaam zijn, zoo wel voor mij zelve als voor mijne medechristenen onderzoeken, hoe wij ook in onzen tijd naar dat onfeilbaar onderrigt, als kinderen des lichts kunnen en behooren te wandelen. Ik zou tot dat einde onderscheidene plaatsen en gezegden der H. Schrift, ook deze en gene voorbeelden uit de gewijde geschiedenis kunnen bijeenzamelen; doch zou dan door het veelvuldige u vermoeijen en overladen, of door het ongelijksoortige en te weinig zamenhangende verwarren. Ik wilde liever een of ander gedeelte der Heilige Schrift, waar men het voornaamste bijeen vond en in zamenhang geplaatst was, ophelderen, dit ten grondslag leggen, op onze tijden toepassen, en bij u aandringen. Ik vond dit nergens zóó volledig, naauwkeurig, en in velerlei bijzonderhe-

den ook voor onze dagen zóó gepast en krachtig voorgedragen, als in Paulus brief aan de Ephesiërs, inzonderheid hetgeen wij vinden Hoofdst. IV: 17 tot Hoofdst. VI: 18. Daar zien wij niet alleen onderscheidene pligten en vermaningen den Christenen voorgehouden, die ook nog van een iegelijk onzer gevorderd, dikwijls over het hoofd gezien, of ook niet met dien ernst behartigd worden, welke zij verdienen; maar wij vinden ze ook daar in dat verband geplaatst, zeer duidelijk voorgesteld, krachtig aangedrongen, uit de regte bronnen afgeleid, gelijk wij dit nergens zoo te zamen in die uitvoerigheid en volledigheid, en bruikbaarheid voor alle tijden, in zijne Schriften aantreffen. Mij althans kwam het voor, geen beter wegwijzer, geen geschikter leidraad te kunnen vinden, dan zich in dit gedeelte van zijnen brief aan onze beschouwing aanbiedt.

Ik zal dus een Apostel des Heeren laten spreken, die door den H. Geest verlicht en bestuurd, met een onfeilbaar en beslissend gezag het ons leeren kan: wat het is, als kinderen des lichts te wandelen. Hetgeen gij dan hier vinden zult, zal niet *mijn*, maar *zijn* onderwijs; niet *mijne* denkbeelden, maar *zijne* aanwijzingen zijn. Dit geeft mij vrijmoedigheid in het schrijven, en u vertrouwen bij het lezen, en zoo ver ik u getrouw en onvervalscht zijne woorden overbreng, zijn zij voor

u en mij in die hooge mate verbindend, dat wij ze als door God zelve ons voorgeschreven mogen aanmerken, gedachtig aan hetgeen deze Apostel van zijne woorden getuigt: *zoo dan die dit verwerpt, verwerpt niet een' mensch, maar God, die ook zijnen H. Geest ons gegeven heeft* (1).

Gij bemerkt dus, gel. Lezer! dat dit geen boekje zijn zal, hetwelk gij slechts vlugtig door te lezen hebt, en dan kunt wegleggen, zoo als men dikwijls met grootere en kleinere boeken doet. Voor zulke oppervlakkige en vergetelijke Lezers heb ik niet geschreven, en veel minder de Apostel Paulus; voor zulke heeft de hooge God allermintst zijn heerlijk en goddelijk woord nagelaten. Zulk hooren en lezen, dat vliegen van het eene boek naar het andere, dat voldaan zijn, wanneer men een geschrift doorbladerd en ten einde gebragt heeft, dit maakt ons noch wijzer noch beter, maar laat ons die wij zijn. Neen! Ik wilde u een boekje geven, dat gij als een' getrouwen vriend telkens raadpleegt, dat gij als een handboekje bij u hield, van tijd tot tijd weder opvatten, en als uwen gids en leidsman op de levensreize ter regeling van uw gedrag in de wereld gebruiken mogt. Want het is niet geschikt om te doorbladeren, maar om het te overdenken, en om u het pad te doen kennen, dat wij naar den wille Gods te betreden hebben. Er zijn som-

(1) 1 Thess. IV : 8.

mige tijden en gelegenheden, in welke gij het wel met bijzondere oplettendheid moogt herlezen en nadenken; bij voorb. bij het herdenken van uwe beïjdenis, na een gehouden avondmaal, bij den aanvang van een nieuw jaar, bij het pinksterfeest, of den gedenkdag der gezegende kerkhervorming, en bij al zulke omstandigheden, in welke gij tot het onderzoek van uwe wegen u gedrongen gevoelt.

Mogten wij ons nu als nederige en leergierige discipelen zamen nederzetten aan de voeten van een' hoogverlichten Apostel des Heeren, wiens woorden, lessen en vermaningen wij zullen hooren, om het als uit zijnen mond te vernemen, wat voor u en mij de waarheid is in Christus Jezus, die naar de Godzaligheid is, en dat de Heer ons aller *hart moge openen* door de kracht van zijnen H. Geest, *om regt acht te geven op hetgeen* ook in dit boekje door *Paulus tot ons zal gesproken worden* (1).

(1) Hand. XVI: 14.

INHOUD VAN DIT STUKJE.

Om niet te uitvoerig te worden, maar ook niets wezenlijks en belangrijks voorbij te gaan in het onderwijs van Paulus, dat ons in het tweede gedeelte van zijnen brief, bijzonder van Hoofdst. IV: 17 tot Hoofdst. VI: 18 voorkomt, en om tevens tot het gemak van den Lezer eenige rustpunten, waarbij wij gevoelig kunnen ophouden en nadenken, hem te kunnen aanbieden; heb ik het noodig en gepast geoordeeld, geene aaneengeschakelde opheldering en verklaring van deze hoofdstukken te geven, noch ook mij aan de volgorde der verzen te binden; maar in een zekere geleidelijke orde alles wat Paulus in dit zijn onderwijs als Christenplicht en roeping beschouwt en aanprijst, bijeen te zamelen, en onder eenige hoofdpunten te rangschikken, waardoor wij een beter overzicht van het geheel kunnen hebben, en te gelijk de onderscheidene opwekkingen en vermaningen duidelijk en naauwkeurig kunnen gadeslaan, en beter in derzelve kracht verstaan.

Ten dien einde willen wij des Apostels geheele onderwijs in vijf voornamelijk hoofdstukken verdeelen, onder welke wij alle de bijzonderheden in dit gedeelte van zijnen brief verspreid, zullen zamentrekken.

I. Willen wij onderzoeken wat Paulus bedoelt, door *het wandelen als kinderen des lichts*, en dit als *des Christens dure verplichting en hooge roeping* voor alle tijden beschouwen.

II. Daarna zullen wij uit Paulus onderwijs vernemen, *wat hiertoe al behoort, waarin de Christen dit moet betoonen.*

III. Wij willen ten derde van den Apostel hooren, op *wat wijze* dit moet beoefend worden.

IV. Wij zullen vervolgens letten op *de middelen*, door welke zulk een wandel als een kind des lichts, naar zijne leer het best kan bevorderd worden.

V. Eindelijk op de onderscheidene *drangredenen*, met welke Paulus zijne opwekkingen en vermaningen aanklemt, onze aandacht vestigen.

I.

WANDELT ALS KINDEREN DES LICHTS,

dit is de hoofdzaak, waartoe Paulus, Hoofdst. V: 8, vermaant, en waaronder alles waartoe hij de Christenen van zijnen tijd in het voorafgaande vierde, in dit en in het volgende zesde Hoofdstuk opwekt, moet gebracht worden. Wij moeten vooraf weten:

§ 1.

**Wat hij bedoelt door het wandelen
als kinderen des lichts.**

In den Bijbel lezen wij van tweederlei soort van menschen, van kinderen des lichts, en kinderen der duisternis; door de eerste worden de geloovige Christenen, door de andere, de ongeloovige Joden en Heidenen verstaan. Jezus Christus is het waarachtige licht, dat in de wereld gekomen is, om de duisternis en de onwetendheid der menschen, die buiten hem in de donkerheid der dwaling en ondeugd zich bevinden, op te klaren en weg te ne-

men. Hij is wat de zon is voor de natuurlijke wereld, de bron van licht, leven en gelukzaligheid voor ons als redelijke, zondige en onsterfelijke schepselen beschouwd, op onze levensreize naar het graf en de eeuwigheid. Het Evangelie, dat de Apostelen verkondigden, en ons in hunne geschriften is nagelaten, is de bekendmaking, het getuigenis van Hem, die het licht en het leven der menschen is, dit leert ons de *waarheid die naar de Godzaligheid is in de hope des eeuwigen levens* (1) kennen. Die dat niet kennen, noch gelooven, of voor wie het bedekt is en blijft door eigen schuld, zijn in de duisternis, en worden in den Bijbel genoemd *uit de wereld, kinderen der ongehoorzaamheid en des duivels* (2) te zijn. — Zij daarentegen, die door dat licht niet alleen bestraald worden, (want dat kan ook plaats hebben bij zulken, die het verwaarloozen en verwerpen) maar wier oogen geopend zijn voor den waren en heerlijken inhoud van het Evangelie, die het in waar-

(1) Tit. I: 4.

(2) 1 Joh. IV: 5. Eph. II: 2. 1 Joh. III: 6, 10.

achtig geloof aannemen en erkennen, Jezus Christus als *het licht der wereld volgen, wandelen niet meer in de duisternis, maar hebben het licht des levens* (1). Zij zijn uit de waarheid, kinderen des lichts, niet meer uit de wereld, maar kinderen Gods. Zoo was het met de Christenen te Ephezen, zij waren ook wel *eertijds* gelijk de andere menschen *duisternis* geweest, maar na hunne kennis van het Evangelie, en door hun geloof aan hetzelfde waren zij *nu licht in den Heere*, en uit dien hoofde wekt Paulus hen op, *wandelt als kinderen des lichts*, gedraagt en betoont u als zulken door de kennis van den Heere Jezus Christus verlichte menschen; hetzelfde, dat hij Hoofdst. IV: 17 genoemd had: *wandelt niet meer gelijk als de andere Heidenen wandelen*, en dat hij vroeger Hoofdst. IV: 1 geschreven had: *wandelt waardiglijk der roeping met welke gij geroepen zijt*, of zoo als hij elders het uitdrukt: *wandelt waardiglijk het Evangelie van Christus* (2).

Wij zien daaruit dat het wandelen als

(1) Joh. VIII: 12.

(2) Phil. I: 27.

kinderen des lichts, niet zoo zeer ziet op het inwendige en verborgene leven voor God, en voor zichzelf, maar op het *openbaar verkeer en gedrag*, op den handel en wandel *voor menschen*, niet alleen op het licht hebben, maar ook op het licht geven voor anderen, op het laten schijnen van het licht der kennis, des geloofs, en der Godzaligheid voor de menschen, die ons omringen, zoo dat zij onze goede werken zien, en aan ons doen en laten bespeuren kunnen, dat wij door een geheel anderen Geest bezield zijn, naar gansch andere grondbeginselen te werk gaan, dan zij, die uit de wereld zijn, God niet kennen, en het Evangelie van Christus niet tot de regelmaat van hun denken, spreken en handelen stellen, met één woord, het omvat den Christelijken levenswandel in de wereld, zoo als die naar den eisch van het Evangelie in het midden van menschen, die God niet vreezen, en naar hun eigen goeddunken of naar de algemeene smaak en toon der wereld, gewoon zijn te wandelen, behoort ingerigt te worden.

§ 2.

Dit is des Christens pligt en roeping
door alle tijden.

Hetgeen Jezus tot zijne eerste Discipelen in hunne betrekking zeide: « *gij zijt het licht en het zout der wereld, laat uw licht dan alzoo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader, die in de hemelen is verheerlijken* (1). Ditzelfde wordt ook van anderen, ja van alle de Christenen gevorderd, aan hen wordt gezegd: dat zij *als kinderen Gods onstrafelijk* moesten zijn *in het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder hetwelk zij als lichten schijnen* (2) moesten. Petrus vermaant: *houdt uwen wandel eerlijk onder de Heidenen* (3) en dat zij daarom *door God uit de duisternis geroepen waren tot zijn wonderbaar licht, opdat zij zijne deugden zouden verkondigen* (4), in eenen Godzaligen wandel, en elders lezen wij, dat de *zaligmakende genade Gods ons daartoe verschenen*

(1) Math. V : 13, 14, 16.

(2) Phil. II : 15.

(3) 1 Petr. II : 12.

(4) vs. 9.

is, opdat zij ons *onderwijzen* en in de beoefening leeren zou, *matig, regtvaardig en Godzalig te leven in de tegenwoordige wereld, door de goddeloosheid en wereldsehe begeerlijkheden te verzaken, en zich te betoonen, het ware en eigen volk des Heeren te zijn, ijverig in goede werken* (1).

Wij leven wel thans niet onder blinde Heidenen, die Christus en zijn Evangelie niet kennen; allen, die ons omringen leven onder het licht der openbaring, zij belijden het met ons; maar doen de meeste dit niet meer met de lippen dan met het hart? Leven zij wel naar de lessen van het Evangelie, maar hebben zij de wereld niet lief en hare begeerlijkheid? Wandelen zij niet naar het vleesch, en maken zich aan dezelve zonden en goddeloosheid schuldig als de Heidenen toen bedreven, toonende daardoor dat zij de duisternis liever hebben dan het licht, bezitten zij dus wel veel meer dan de bloote naam van Christen? Onder zulke onwetende, onheilige, God niet vrezende menschen woont, werkt en leeft de Chris-

(1) Tit. II: 11—14.

ten, het onkruid staat naast de tarw op den akker der wereld, hij moet zich van hen onderscheiden als niet uit de wereld, maar uit God zijnde; hij moet niet hen maar Christus navolgen, en daardoor het licht der waarheid, der reinheid, der liefde, rondom zich verspreiden, gelijk de maan, en de in zichzelf donkere planeten het ontvangen zonnelicht doen afschijnen aan ons, zoo moet de Christen op de baan des levens, die hij doorwandelt, het terug ge-kaatste licht van de zon der gerechtigheid aan zijne mede-wandelaars uit zijne woorden en werken doen afstralen, opdat de nacht die hen omgeeft, eenigzins verlicht worde.

Dat is de heilige en hemelsche, maar ook eervolle roeping, welke wij door het Evangelie geroepen zijn te volbrengen, hierin ligt ook de reden waarom God zijne kweekelingen niet aanstonds van de aarde naar den hemel verplaatst; maar hen hier op aarde van den aanzienlijksten tot den geringsten stand in alle de gewone verzoeking, beproevingen en lotwisselingen dezer wereld mede doet verkeer, opdat er geen kring,

geen toestand, geen lotgeval zijn zou, in welke zij niet tot lichten zouden kunnen zijn om te beschamen en te leeren, te veroordeelen en te stichten en door hun voorbeeld en invloed het kwade zouden overwinnen door het goede, den stroom des kwaads in zijne overweldigende vaart, eenigzins ophouden, en de wereld, gelijk het zout, voor verderf bewaren. Hoe grooter het getal dergenen is, die als lichtende sterren schijnen in het midden van het krom en verkeerd geslacht hetwelk deze aarde bewoont, hoe helderer licht zij geven, hoe minder zij door de nevelen, dampen en wolken der dwaling en zonde voor hunne tijdgenooten bedekt zijn, des te meer licht kunnen zij verspreiden, des te weldadiger werken.

Die roeping is in de negentiende eeuw dezelfde als in de eerste; zij vloeit voort uit den aard van het Christendom, uit het oogmerk Gods met hen, uit de gesteldheid der wereld, wier behoefte dezelfde blijft, en uit de wet der liefde, die het groote hoofdgebod is van het Evangelie. De beant-

ding aan deze bestemming kan in den eenen tijd en kring wel moeilijker zijn, dan in den anderen, meer strijd en verloochening kosten, maar zij is toch nimmer onmogelijk voor den opregten, getrouwen, en naar boven opzienden dienstknecht des Heeren. Ook in den kleinsten en meest beperktsten kring, in het meest gewone leven, kan dit zoo wel door hen die met weinig, als die met veel licht bedeed zijn, geschieden, als het maar op den kandelaar geplaatst is, en helder schijnt, kan het voor allen die in het huis zijn, schijnsel geven. Geen mensch, geen Christen, moet zich hiervan uitzonderen, noch mag er zich van onttrekken. De koning op zijn troon, de aanzienlijkste in zijn' hoogen stand, de leeraar in zijne gemeente, de koopman in zijn handel, de winkelier in zijne nering, de handwerker in zijn ambacht, de dienstbare in zijn werk, zoo wel als de grijsaard, de man en de jongeling, zij hebben allen van Gods wege die bestemming op aarde door het Evangelie ontvangen, tot een iegelijk hunner geldt de vermaning, gelijk Paulus dezelve aan de

geheele gemeente gaf: *wandelt als kinderen des lichts.*

H.

WAT ER AL TOE BEHOORT OM ZICH
ALZOO TE GEDRAGEN.

Dit willen wij door Paulus laten beantwoorden. Hij noemt vele dingen op, die alle betrekking hebben op het onderling verkeer en gedrag in het midden van eene goddelooze en onheilige wereld. Hij waarschuwt tegen zonden, welke in hunnen tijd en ter plaats waar zij woonden meest in zwang waren, en als geene zonden gekend en veroordeeld werden, die dus algemeene navolging vonden, aan welke zij ook voor hunnen overgang tot het Christendom zonder nagedachten mede overgegeven waren. Het behoorde alles tot *den ouden mensch*, die moest *afgelegd* worden, het tegendeel, *een' nieuwen mensch* moesten zij vertoonen, *die naar God geschapen was in ware rechtvaardigheid en heiligheid.* (1)

(1) Kap. IV: 22—24.

Al hetgeen de Apostel hier opnoemt, zijn ook nog de zonden en verkeerdheden, die onder de Christenbelijders van onzen tijd maar al te veel plaats vinden, doorgaans verschoond en bepleit worden, en waartoe men meent dat de omstandigheden der tijden, het voorbeeld van anderen, het algemeen gebruik zoo niet vrijheid geven, dan toch noodzaken, zal men zich niet te veel onderscheiden en zijn eigen belang niet benadeelen. Maar het behoort alles ook nog tot den ouden mensch, dien wij moeten afleggen; tot de besmettingen der wereld, die wij moeten ontvlieden; tot de werken des vleesches, die wij moeten haten.

Wanneer wij nu al hetgeen Paulus ten aanzien van der Christenen betamelijken wandel schrijft, nagaan, dan kunnen wij het tot vier hoofdtrekken brengen. Die als een kind des lichts wil wandelen, moet zich van de wereld *onderscheiden*, van de werken der duisternis *afscheiden*, door *zijn licht het kwade openbaar maken*, en trachten voor het licht te winnen, eindelijk door eenen *dankbaren, Godverheerlijkenden en*

*blijmoedigen wandel zijne medechristenen
voorgaan en stichten.*

§ 1.

**Een Christen moet zich onderscheiden
van de wereld.**

Allereerst door zijne opregtheid en waarheidsliefde; legt af, zoo lezen wij Kap. IV: 25, de leugen en spreekt de waarheid, een iegelijk tegen zijnen naasten. Opregt van hart en wandel is de beschrijving van den echten dienaar des Heeren, van den waren vromen, welke wij bijzonder in het O. T. meermalen aantreffen. Hoe zou iemand ook een discipel en navolger van Christus kunnen genaamd worden, op wiens lippen nog bedrog huisveste, en in wiens binnenste geene waarheid en opregtheid gevonden werd? Die de leugen lief heeft is niet uit God, maar uit den duivel, die een vader is der leugen: ja de Bijbel zegt ons, dat *God de leugensprekers verdoen zal* (1), dat zij eens *met de doodslagers, hoereerders en afgoden-*

(1) Psalm V: 7.

dienaars, buiten den hemel zullen gesloten worden (1). En toch is het liegen en bedriegen veelvuldig onder de menschen, op allerlei wijzen geschiedt het in het dagelijksche leven, vooral in den grooten en kleinen handel; om zich zelve te bevoordeelen, anderen te misleiden, van het goed vertrouwen en onkunde misbruik te maken tot bereiking van zijne oogmerken. Wie zal alle de kronkelpaden des bedrogs, der valscheheid, der baatzucht kunnen opnoemen? De wereld noemt dat veelal slimheid, en hoe fijner het bedrog, hoe schijnbaarder en bedekter de leugen is, merkt men het te eerder voor een bewijs van schranderheid en goed verstand aan; maar het is een werk der duisternis, uit den booze. Die als een kind des lichts wandelt, heeft er eenen beslist en heiligen afkeer van. Heeft hij het te voren, toen hij nog in de duisternis wandelde, gedaan, hij wil het wanneer hij licht wordt in den Heer, niet meer doen; al doen allen die hem omringen, en met hem in dezelfde zaak en bedrijf zijn.

(1) Openb. XXII: 15.

het hem voor, hij volgt hen hierin niet na. Hij spreekt waarheid al is het tot zijne schade, in hetgeen hij zegt, verklaart, getuigt, belooft, onderschrijft, zweert; waar en voor wie ook, zoekt hij opregt en ter goeder trouw te handelen, men kan op hetgeen hij zegt staat maken: want hij heeft van zijnen Heer geleerd, dat zijn *woord ja* ook altijd *ja*, en *zijn neen* ook in der waarheid *neen* moet zijn (1); hij heeft de waarheid lief, wandelt in dezelve, omdat hij een kind des lichts is.

Hij onderscheidt zich *ten tweede* door eenen *stipt eerlijken wandel en getrouwe arbeidzaamheid*. Paulus zegt, vs. 28, *die gestolen heeft stele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, opdat hij hebbe mede te deelen den gene die nood heeft*. Wie heeft geen afkeer van dat stelen en rooven, hetwelk de Overheid gewoon is te straffen? Maar dat openlijk en gewelddadig ontvreemden van eens anders goed, bedoelt ook Paulus niet; maar dat bedekte wegnemen van hetgeen het onze

(1) Matth. V: 37.

niet is, door slinksche streken, soms onder schijn van regt, dat zich bevoordeelen ten kosten en ten nadeel van anderen, hetwelk op zoo velerlei wijze geschieden kan en in alle standen plaats heeft, wie zal ook hier alles kunnen opnoemen? De woekeraar, de speler, de verkwister, de gierigaard, die schulden maakt, welke hij niet voornemens is te betalen, die het loon van anderen inhoudt, die meer vraagt en schrijft dan hem regtmatig toekomt, die zijnen tijd in eens anders dienst verluiert, die van het zijne niets of weinig bespaart en geeft voor de nooddriftigen, die het brood der luiheid eet, en wie al meer zouden kunnen genoemd worden, het zijn alle dieven, die zich op eene oneerlijke wijze tot eens anders schade verrijken; het zijn de kromme wegen, waarop geen Christen mag wandelen. Al zijn de listige praktijken, door welke men zoowel in het kleine als in het grootere zijns naastens goed aan zich kan brengen, nog zoo door algemeene gewoonten in den grooten of kleinen handel, in beroep, post, nering en bedrijf schijnbaar

gewettigd, het behoort alles tot de valsche paden, die een kind des lichts moet haten en vlieden, hij mag ze tot geen prijs volgen — hij moet zelfs in het minste getrouw en eerlijk zijn, geen enkele stuiver met onrecht bezitten. — En daar de lediggang en de zucht om een gemakkelijk en dartel leven te leiden te Ephesus veelal de bron was van het stelen, gelijk het ook nog onder ons, vooral in onze dagen is, waarin ieder boven zijn' stand zich wil verheffen, en menigeen verteringen maakt, uitspanningen neemt, en genietingen najaagt, die hij uit zijne gewone verdiensten en inkomsten niet kan goedmaken; zoo is het eene gepaste les, gewent u aan een *arbeidzaam* leven, zijt daarin ijverig en getrouw, maar werkt dan ook *hetgeen goed is*, dat geoorloofd, dat nuttig is; hetzij een *eerlijk* bedrijf, hetwelk het licht kan verdragen, dat men met een vrij en goed geweten kan uitoefenen; ware het anders, dan moet men er uitgaan en liever met zijne handen werken *hetgeen goed is*, dan door een ongeoorloofd bedrijf

winst der ongerechtigheid en daardoor den vloek in zijn huis halen.

Een Christen die als een kind des lichts wandelt, onderscheidt zich *ten derde* door zijne woorden en gesprekken, *geene vuile* (dat is geene onnutte en schadelijke) *reden ga er uit uwe mond*, Kap. IV: 29, *geen achterklap of gekkerneijen*, Kap. V: 4, *worde onder u genoemd* vs. 3, maar zoo er *eenige goede reden is tot nuttige stichting opdat zij genade geven dengenen die u hoort, en gelijkerwijs het den heiligen betaamt*. Het is niet alleen door de werken, maar ook door onze woorden, dat wij anderen kunnen tot schade zijn, en gelijk het spreekwoord zegt: uit den overvloed des harten spreekt de mond, en uit de woorden wordt de mensch geoordeeld. Is hetgeen wij spreken onbetamelijk en ijdel, zonder eenig nut, jukkende en spottende, het kwade van een' ander verbreidende, dan doen wij niemand goed, maar stichten veel kwaad, en het behoort onder die *kwade zamensprekingen* van welke de Heidenen reeds zeiden: *zij bederven goede*

zedes (1), de regtgeaarde Christen zoekt zich hiervoor te wachten, en het is zijne innerlijke wensch:

Zet Heer! een wacht voor mijne lippen!

Behoed de deuren van mijn mond,

Opdat ik mij tot geenen stond

Iets onbedachtzaams laat ontglippen! (2)

Niet afleiden, maar opleiden; niet ontstichten, maar stichten wil Hij, en dus zoekt hij zoo te spreken, dat hij iets dat nuttig is voortbrengt, waaruit men wat leeren kan, hetzij voor zijn verstand, hetzij voor het hart, opdat hij hierdoor aan anderen ten zegen moge verstreken. En bijaldien men niets heeft tot nuttige stichting dan zwijge men liever: want *in veel woorden*, zegt Salomo *ontbreekt de overtreding niet* (3) En Apostel Jacobus schrijft van de tong: *het is een klein lid, en roemt nogtans groote dingen: een wereld vol ongerechtigheid* (4) *een vuur dat een groote hoop houts kan aansteken* en het kan niet zamengaan, dat *dezelve fontein zoet en bitter, zout en zoet water*

(1) 1 Cor. XV: 33.

(2) Psalm CXLI: 3.

(3) Spr. X: 49.

(4) Jac. III: 5, 6.

zou voortbrengen (1), dit moet *alzo mijn Broeders niet geschieden* (2)

Hij die als een kind des lichts wil wandelen, moet niet alleen waken over zijne woorden, maar ook in de vierde plaats, *zijne driften en hartstogten beheerschen; wordt toornig* lezen wij vs. 26, *en zondigt niet, de zon ga niet onder over uwe toornigheid*. Er kan een heilige en edele toorn zijn, waardoor wij ons over de boosheid verontwaardigen. Zoo lezen wij van den Heiland dat Hij de arglistigheid en gereïnsdheid zijner vijanden bemerkende, *hen met toorn rondom aanzag, tevens bedroefd zijnde over de verharding van hun hart* (3), het is de afkeer van het kwaad, welke zulk een verontwaardiging voortbrengt. Maar bij ons eigenlievende en bedorvene menschen is de opwelling van dezen hartstogt doorgaans zondig, omdat ze bijna nimmer zuiver over het kwaad is, zoover het God onteert, maar wel omdat het ons beledigt, en de eigenliefte geraakt is. En daarom is de verma-

(1) Jac. III: 11, 12. (2) Jac. III: 10.

(3) Marc. III: 5.

ning zoo noodig: welke reden gij ook moogt hebben om u billijk te vertoornen, zie toe dat gij u niet bezondigt, door ze te zeer te laten ontbranden, en u tot woorden of daden te laten vervoeren, waardoor gij zoudt kwetzen of bedroeven. Waakt over uwe driften, en laat zelfs bij de grootste belediging uwen toorn spoedig bedaren, het is zulk eene gevaarlijke hartstogt, dat gij ze niet lang moet behouden, niet aankweeken, niet bij u moet laten vernachten, de *zon ga niet onder over uwe toornigheid*, maar legt ze spoedig zoodra mogelijk af. Want *een toornig man verwekt gekijf*, (1) en *de drukking des toorns brengt twist voort* (2).

Eindelijk de Christen moet zich onderscheiden door een *liefdevol gemoedsbestaan*, door hetwelk het best *geweerd wordt alle bitterheid, en toornigheid, en gramschap, en geroep, en lastering* (3), dat bij menschen die zichzelf niet weten te bezitten of te beheerschen doorgaans plaats vindt: maar daarentegen moet hij *goedertieren*,

(1) Spr. XXIX: 22. (2) Spr. XXX: 33.

(3) Kap. IV: 31.

barmhartig, gaarne vergevend zijn, en in de liefde wandelen (1). De liefde is het kenmerk van de kinderen des lichts. Want *die zegt dat hij in het licht is, en zijnen broeder haat, die is in de duisternis tot nog toe, de duisternis heeft zijne oogen verblind.* (2) *De liefde is uit God.* (3) Zoo schrijft Johannes, en wat doet nu de liefde? Zij is, schrijft Paulus elders, *langmoedig in het verdragen, goedertieren in welwillendheid, zij handelt niet ligtvaardiglijk, niet ongeschiktelijk, zij wordt niet verbitterd, zij denkt geen kwaad, zij bedekt alle dingen waar zij kan en mag, zij geloofst alle dingen zoo lang mogelijk het beste, en waar zij niet meer gelooven kan, daar hoopt zij nog alle dingen* (4). *Hieraan, zeide Jezus, zal men bekennen dat gij mijne Discipelen zijt, indien gij elkanderen lief hebt.* (5) Vooral wanneer deze liefde niet is, gelijk die der wereld met de tong, en slechts in zoo ver men wederkerig lief heeft en het eigen belang niet hin-

(1) Kap. IV: 32. V: 2.

(2) 1 Joh. II: 9, 11.

(3) 1 Joh. IV: 7.

(4) 1 Cor. XIII: 4-7.

(5) Joh. XIII: 35.

dert, maar *gelijk Christus ons heeft lief gehad*, in de navolging van God, als zijne geliefde kinderen, zoo als Kap. V: 1, 2, dezelve wordt voorgesteld, zoo dat men zijne vijanden opregtelijk kan vergeven, en alles voor zijnen broeder ten beste heeft, niet alleen ziende op het zijne, maar ook op het geen des anderen is, en wanneer zulk eene liefde niet slechts de opwelling is van het oogenblik, maar duurzaam, een in alles doorgaand gemoedsbestaan, — ja dan be- toont men zich een kind des lichts, dat is wel de nieuwe mensch die naar God geschapen is, — want (1) *de vrucht des Geestes*, of gelijk men ook zou kunnen lezen *de vrucht van het licht is in alle goedigheid*, goedwilligheid, minzaamheid en *regtvaardigheid*, waardoor men een ieder geeft en laat wat hem toekomt, niemand onbillijk behandelt, niemand benadeelt, en *in waarheid*, zoo dat het uit een opregt hart voorkomt, en innerlijk zoo omtrent den naasten gezind is, gelijk men zich uiterlijk vertoont, zonder eenige geveinsdheid.

(1) Kap. V: 9.

Zietdaar hoe zich een Christen, die wandelt als een kind des lichts, van de wereld onderscheidt, en zich voor zijne medemenschen openbaar maakt.

§ 2.

Waarin zich een Christen moet afscheiden van de wereld.

Hetgeen wij tot dus ver uit Paulus onderwijs vernamen, had betrekking op des Christens verkeer en gedrag, zoo als hij zich te midden van menschen, die God niet vreezen, en in Christus niet gelooven, moest onderscheiden; maar er waren ook zulke werken der duisternis, van welke hij zich ver, zeer ver moest *afschieden, om welke dingen de toorn Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid* (1) en van welke zij *geene medegenooten zijn mogten* (2) met welke *onvruchtbare werken der duisternis zij hoegenaamd geene gemeenschap mogten hebben.* (3) Paulus noemt hier bijzonder drie dingen.

Het is *alle oneerbaarheid en onreinheid,*

(1) Kap. V: 6. (2) Vs. 7. (3) Vs. 11.

zoo wel in hoererij, als in zot geklap, en andere schandelijke woorden of daden van onkuischheid, *al geschiedt het in het geheim* (1). Dit moest onder Christenen niet genoemd worden, zij moesten van zulke werken en plaatsen geheel afgescheiden zijn. Het waren in die dagen zonden die algemeen heerschten, door vele *ijdele woorden* verschoond en bedekt werden, en zelfs met de godsdienstige afgodsfeesten in verband stonden. Daarvan moesten niet alleen zij, maar ook wij ons rein en zuiver bewaren, heilig en kuisch leven, en gelijk het elders genoemd wordt, *den rok zelfs haten, die van het vleesch bevlekt is.* (2)

Hierbij voegt Paulus nog eene andere zonde, voor welke de aanleiding en de verzoeking in onze dagen nog veelvuldiger en sterker is, de *gierigheid*, namelijk; dat is hier de *winzucht, het rijk willen worden*, het pogen, het ijveren, het leven om geld en goed te verzamelen, zoo dat het de schat is, die het geheele hart inneemt, en waarvan hij zoo waar en krachtig elders

(1) Vs. 3, 4, 5, 12. (2) Jud. 23.

schrijft; dat de *geldgierigheid een wortel van alle kwaad is*, en dat zij die *rijk willen worden*, in *verzoeking en in den strik vallen*, en in *vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden*, welke de menschen doen *verzinken in verderf en ondergang* (1), gelijk wij door de ervaring in vele voorbeelden dikwijls op eene treffende wijze bevestigd zien. De win- en hebzucht stelt Paulus hier in eenen rang met de hoererij, en hij voegt er nog bij: *dat een gierigaard een afgodendienaar is* (2). Inderdaad zoo leelijk mogt hij haar afschilderen, zoo sterk mogt hij spreken, en moeten ook wij de geldzucht beschouwen. Alle andere afgoden der Heidenen zijn verdwenen, maar de *Mammon* is de *God*, die onder de Christenbelijders nog tallooze dienaars heeft, wien zij hunnen tijd, vermogens en krachten, en dikwijls ook de rust van hun geweten, ^{of} opofferen. Deze is de afgod, die zij met geheele of gedeeltelijke verzaking van de dienst, den dag, en het woord van den waarachtigen God, en van den Heere Jezus Christus met een ijver en trouw hul-

(1) 1 Tim. VI; 9

(2) Kap. V: 5

digen, welke door de beste Christen zelden aan den levendigen God vertoond wordt. De geldzucht is eene der algemeenste en verderfelijste zonden van ons geslacht, een vergiftige kanker die den mensch tot in het binnenste zijner ziel bederft, de wortel van alle kwaad. Men moet haar niet slechts zoeken bij den geringen en schaars be- deelden, zij wordt ook bij den schatrijken, ja bij alle standen en jaren gevonden. Zij spruit zoowel voort, uit de begeerten om te verzamelen en op te stapelen, als uit de zucht om veel vertooning te maken en te verteren. Die er door beheerscht worden zijn de afgodendienaars der tegenwoordige eeuw, wandelen in de duisternis, en *hebben geene erfenis in het koningrijk van God en Christus* (1). Zijt hunne medegenooten niet, roepen wij aan een ieder, die dit leest met Paulus toe! Hebt geene gemeenschap aan dit onvruchtbaar werk der duisternis! Niemand bedriege zichzelf! Want de Heer heeft het gezegd: *gij kunt God niet dienen en den Mammon* (2).

(1) Kap. V: 5.

(2) Matth. VI: 24.

Er is nog iets waarvan een Christen zich moet afscheiden; het is van *alle overdadigheid*. *Wordt niet dronken in wijn* (1); hiermede bedoelt de Apostel de brasserijen en drinkerijen, die aan de Heidensche feestmalen doorgaans plaats hadden. Van die grove onmatigheid en die uitgieting der overdadigheid, welke onder de onbeschaafde en woeste menigte bij onze kermis vermakenlijkheden, en op andere vrolijke tijden, ook wel, tot onuitwisbare schande in een Christenland, op zon- en feestdagen plaats heeft; van deze heeft de beter opgevoede een walg, zij is den zoodanigen te ruw, te laag, te gemeen. Maar er kunnen ook meer verfijnde vermaken en uitspanningen, gezelschappen en zamenkomsten zijn, die de ziel bedwelmen, het gemoed verwilderen, de nuchterheid des geestes wegrooven, tot overdadigheid leiden, ja tot opwekking van verkeerde lusten en onreine begeerten dienen kunnen; het gevaar is minder in het oogloopend, het vergif daar medegedeeld werkt langzamer, meer onopgemerkt, maar

(1) Kap. V: 18.

soms nog dieper. Wacht u, Lezer! voor het een zoowel als voor het andere; vlied de plaatsen, de kringen, de vermaken, welke u voor ernstige gedachten, voor het gebed tot God, voor de verheffing uwer zielen tot het hoogere, geestelijke en eeuwige zonden ongeschikt maken. Wacht u voor uwe zielen! en *behoedt uw hart boven alles wat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens* (1).

§ 3.

De Christen, zoo als hij het kwade bestraft en openbaar maakt door het licht.

Die als een kind des lichts wandelt, beschaamt niet alleen door zijn van de wereld onderscheiden, en van hare werken afgescheiden gedrag, maar hij geeft ook licht rondom zich, door de werken der duisternis *te bestraffen*, en als zoodanig openbaar te maken, *want al wat openbaar maakt is licht*. Paulus spreekt hiervan Kap. V: 11-17. Die in de duisternis wandelt, weet niet waar

(1) Spreuk. IV: 23.

hij is, noch wat hij doet, hij stoot zich, valt en struikelt. De verlichte Christen moet licht geven in die duisternis en onwetendheid die rondom hem is, door zijne hoogere en betere kennis de onvruchtbare werken in derzelver leelijken en schandelijken aard trachten te doen kennen, en alzoo de onwetenden en dwalenden *uit den slaap* der zonde en zorgeloosheid pogen te *doen ontwaken*, en in de gelegenheid te stellen, dat *Christus over hen lichte*. Dat is het bestraffen der werken, waartoe Paulus opwekt, dat gepaard moet gaan met het onstraffelijk voorbeeld, en zonder dit ook geene de minste kracht zou hebben. Het is het bestraffen der werken, en niet der personen, waartoe Paulus vermaant, want alle de Ephesiërs waren niet bevoegd, noch in staat om hunne heidensche stadgenooten over hunnen ongeregtigen wandel te bestraffen, dit kon hij niet zoo onbepaald en algemeen bevelen, het zou ook meer in het kwade versterkt, dan daarvan terug gebragt hebben. Paulus zelve leert ons door zijn eigen voorbeeld hoe men de werken kan

bestrafen zonder de personen zelve te onderhouden ; wanneer wij namelijk door onzen stand en betrekking tot het laatste geen bevoegdheid hebben , gelijk zijn geval was toen hij gedaagde en gevangene voor den Stadhouder Felix stond ; hij sprak over *regtvaardigheid, matigheid en het toekomst oordeel* (1), toen hij *handelde over het geloof in Christus*, als met het zelve ten naauwsten verbonden, en een wezenlijk deel van het Evangelie uitmakende, hetwelk hij beled en verkondigde, en liet het aan het geweten van Felix over om het hem zelve te zeggen: Gij zijt die man! Zoo ook kan men de werken der duisternis door het licht der zaligmakende kennis, dat ons bestraalt, openbaren, en het reine en heilige Evangelie als ons rigtsnoer, en als de weegschaal der waarheid bij hen die ons omringen doen kennen. Mogten wij ieder in onzen kring alzo licht geven! In de wereld wordt de zonde doorgaans verkleind, door verzachtende namen bedekt, zoo al niet door het gebruik en de omstandigheden ver-

(1) Hand. XXIV : 25.

schoond: vooral geschiedt dit ten aanzien van zonden, die in de maatschappij worden toegelaten en gedoogd, en door de burgerlijke wet niet gestraft worden; men merkt die als niet zoo groot, niet zoo schandelijk en verderfelijk aan, maar meer als verschoonbare zwakheden. Tegen dien verleidenden geest des leugens moet de Christen, waar hij kan, zijne stem verheffen, niet plooijen of goedkeuren, wat door het Evangelie als kwaad veroordeeld wordt, hij moet de zonde bij den waren naam noemen, als van God verboden, als onbestaanbaar met het waarachtige Christendom, openbaar maken als werken, *waarover de toorn van God geopenbaard wordt*, (1) en welke voor den regterstoel van Christus, gelijk ook voor de vierschaar van het onpartijdige geweten niet kunnen goed gemaakt worden. Zoo kan men de waarheid openbaar maken aan de conscientien der menschen, en de duisternis helpen opklaren.

(1) Kap. V: 5.

Die als een kind des lichts wandelt, zoekt ook te stichten door een dankbaar, blijmoedig en Godverheerlijkend leven.

Licht is niet alleen het zinnebeeld van reinheid, maar ook van vrolijkheid, zoodanig moet het pad des regtvaardigen zijn, want *het licht is voor de regtvaardigen gezaaid, en vrolijkheid voor de opregten van harte*, (1) en daarom is het dat de Godvruchtigen zoo dikwijls in het O. en N. Testament worden opgewekt, om zich te verblijden in den Heer, en God te danken in alles. *Wordt vervuld in den geest*, schrijft Paulus, *sprekende onder elkanderen met psalmen en lofzangen, en geestelijke liedekens, zingende en psalmende den Heer in uw hart: dankende allen tijd over alles den God en den Vader in den naam onzes Heere Jezus Christus*. (2) Paulus bedoelt met het eerste gedeelte zijner opwekking vs. 18, 19, hunne onderlinge Christelijke zamenkomsten, die geheel moesten verschillen van de Heidensche feestma-

(1) Psalm XCVII: 11.

(2) Kap. V: 18—20.

len, in welke men zich aan allerlei overdigheid overgaf, zij moesten, bijeenkomende, met een geheel anderen geest vervuld zijn, met dien des lofs en des prijs, elkanderen stichten en opwekken tot blijdschap in den Heere, en daartoe de psalmen en lofzangen, en de toen reeds in de Christen gemeente bestaande geestelijke liederen met mond en hart aanheffen, hij breidt dit nog verder uit tot hun geheel gedrag, te aller tijd en over alle dingen God en den Vader in den naam van Christus dankende. Hetzelfde hetwelk hij elders noemt: *al wat gij doet met woorden en werken, doet het alles in den naam van den Heer Jezus Christus, dankende God en den Vader door Hem* (1).

Gewigtige les voor der Christenen gezelschappelijk en openbaar verkeer. Wanneer deze onderling zamenkomen, moeten zij niet bij elkanderen zitten te zuchten of te klagen, of tot twisting en gekijf, tot het verdenken en veroordeelen van anderen bijeen zijn. Dat is geen licht geven, maar het licht uitblusschen; dat is geen zamenkomen

(1) Coloss. III : 17.

tot onderlinge stichting en tot verheerlijking van God, maar tot elkanders schade en tot bedroefing van den Geest Gods; neen, als de kinderen des lichts elkanderen willen opbouwen en versterken, in eenen geest God en den Verlosser willen groot maken, moeten zij van het goede spreken, den lof des Heeren vermelden, zijne deugden verkondigen. Kunnen zij niet veel van zichzelf spreken, (en dat moet ook altijd spaarzaam, alleen wanneer het noodig is, en niet dan met nederigheid geschieden;) dan is er toch in den rijken schat van Gods woord en de geschiedenis, en in de leidingen eener wijze en vaderlijke Gods regering stof genoeg, om daarop elkanderen te wijzen, dat tot lof en dank, tot versterking van geloof en gebed, en tot aanmoediging der hope strekken kan, terwijl even daar door de band der onderlinge liefde door de gemeenschap des Geestes wordt aangekweekt.

Maar ook gewigtige les voor der Christenen *gedrag in de wereld*. Te toonen dat men den Heere dient met blijdschap, dat de weg

van Gods geboden eene weltevredenheid, eene blijdschap geeft, welke nergens elders alzoo te vinden is, dat de godzaligheid met de vergenoeging gepaard, de grootste winst, eene benijdenswaardige schat is. De dankbare Christen leeft blijmoedig, hij is voldaan in de gemeenschap met zijnen God, hij merkt allerwege het goede op, is erkentelijk voor het minste, onbezorgd voor de toekomst, verblijdt zich in de hope en kan roemen onder de verdrukkingen. Die zoo leeft, en zich zoodanig betoont, die wandelt voorzeker als een kind des lichts, geeft een aanprijzend getuigenis van den weg des Heeren, strekt anderen tot een opwekkend voorbeeld, hij kan uitlokken en winnen, ja door dit zijn geloof kan hij de wereld overwinnen.

Ware het alzoo met u en mij Lezer! hoe geheel anders zou het dan met ons gezellig en openbaar verkeer wezen! hoe zoudt gij en ik meer een leesbare brief van Christus zijn, hoe zou de wereld beschaamd worden, en wij inderdaad medewerkers worden van anderer geloof en blijdschap! Ware de liefde van Christus meer brandende in on-

ze harten , het oog der ziel meer naar boven gerigt, onze wandel meer in de hemelen , gevoelden wij meer levendig en bestendig wat het is : mij is barmhartigheid gescheid , en hoe duur wij zijn gekocht , wij zouden ons meer verheugen met eene onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, en ons leven zou meer een dankbaar en heilig geloofsleven zijn.

Ziet hier nu wat volgens Paulus leer behoort , tot het wandelen als kinderen des lichts. Houdt hier eens op met lezen , denkt over hetgeen gij nu vernomen hebt na. Doorzoeken wij ons zelve naauwe , wat en hoeveel wij van dat alles hebben of missen ! Schamen , bedroeven , verootmoedigen wij ons voor God , ieder over zijn gebrek , en ongelijkvormigheid aan onze roeping en met een oog op Gods vergevende genade in Christus , staan wij er naar , om door de kracht des Heiligen Geest , ons zoo onontbeerlijk , maar ook beloofd , *regte paden voor onze voeten te maken , opdat hetgeen kreupel is niet nog meer verdraaid worde , maar veel meer genezen worde* (1).

(1) Hebr. XII: 13.

III.

DE WIJZE WAAROP DIT MOET
BEOEFEND WORDEN.

Hebben wij van Paulus gehoord, wat er al toe behoort om als kinderen des lichts te wandelen, hij kan ons ook leeren op *welk eene wijze* dit behoort te geschieden, en hij geeft ons hier omtrent *drie* allergewichtigste lessen, welke wij hierbij vooral niet vergeten, maar diep in ons gemoed moeten inprenten en ter harte nemen. Dat wij voor eerst dit doen *niet als onwijzen, maar als wijzen*. Dat wij daarbij *elkanderen onderdanig moeten zijn in de vreesze Gods*, en ook dat wij dit moeten doen in de betrekking, in welke wij geplaatst zijn, en vooral in de *huisselijke betrekkingen*.

§ 1.

Wij moeten dit doen niet als onwijzen,
maar als wijzen.

Ziet dan, zoo lezen wij (1), hoe gij voor-

(1) Kap. V: 15, 16.

zigtig wandelt niet als onwijzen, maar als wijzen, den tijd uitkoopende, dewijl de dagen boos zijn. Dat heeft nu inzonderheid betrekking op het bestraffen van de werken der duisternis, op het openbaren van het kwaad dat in de wereld is, en dus op hun verkeer onder de hoereerders, onreine, gierigaards en andere werkers der ongerechtigheid, in wier midden zij leefden, en met welke zij gedurig in aanraking kwamen. Ten dien aanzien zegt nu Paulus, dat zij met noodige bedachtzaamheid moesten verkeerem: *ziet dan hoe gij voorzigtig wandelt met verstand niet als onwijzen, maar als wijzen.* Het zal toen ook geweest zijn, gelijk het nog maar al te dikwijls is, dat men een ijver heeft doch zonder verstand, dat men tijdig en ontijdig, te pas en te onpas vermaant, bestraft, en iedereen de waarheid meent te moeten zeggen, en dit soms meent te behooren tot de getrouwheid aan pligt en roeping. Daarvan zegt echter de Apostel, dat het onwijs, dwaas en onvoorzigtig is. Salomo schreef reeds: *het hart eens wijzen kent tijd en wijze, (1) en de opregt-*

(1) Pred. VIII: 5.

heid der duiven, moet, volgens Jezus leer, bij zijne discipelen *met de voorzigtigheid der slangen* (1) gepaard gaan. Maar waarin bestond nu die wijsheid en voorzigtigheid welke zij in het openbaar maken door het licht en bestraffen der booze werken, moesten betoonen? Daarin dat zij *den tijd uitkochten*, *dewijl de dagen boos* waren. De ware zin van dit gezegde leeren wij kennen uit hetgeen wij elders lezen: *wandelt met wijsheid bij degenen die buiten zijn, den bekwamen tijd uitkoopende, uw woord zij altijd in aangenaamheid en met zout besprengd* (2). Dat is niet ongepast laf, en gelijk wij ook zeggen, ongezouten. Wij zien uit vergelijking van die beide plaatsen, dat Paulus hier de gepaste, de van zelve zich aanbiedende gelegenheid bedoelt, welke zij niet moesten laten voorbijgaan, maar zich ten nutte maken; even als iemand, die zeldzaam voorkomende dingen, wanneer zij te krijgen zijn, koopt en zich daarvan meester maakt, juist daarom om dat ze zoo weinig en misschien nooit weer voorkomen

(1) Matth. X: 16.

(2) Colos. IV: 5, 6.

zullen. Zoo ook moesten zij waar een ongedwongen aanleiding was, waar men een hoorend oor, een' opene zijde aantrof, dan van die gelegenheid zich bedienen, en alzoo den bekwamen tijd uitkoopen, en dat doen op eene *aangename*, minzame, innemende wijze. *Want* schrijft hij; *de dagen zijn boos*, dat is: de menschen zijn zoo onwetend, zoo diep in de duisternis, en zoo ongevoelig door de zonde, (en zoo was het met degenen die buiten het Christendom waren) dat zulke geschikte oogenblikken, om hun iets te zeggen, en te doen ontwaaken uit hunnen slaap zelden voorkomen, gij moet dezelve u niet laten ontglippen; de behoefte en de gesteldheid der tijden vordert het, dat gij om eenige lichtstralen in de duisternis der wereld mede te deelen, wel van iedere bekwame gelegenheid een verstandig en zorgvuldig gebruik maakt, om door het licht het kwade te openbaren en te bestraffen. *Daarom* voegt hij er ten slotte bij: *zijt niet onverstandig, maar verstaat welke de wil des Heeren zij*, (1) dat is, merkt

(1) Kap. V: 17.

op en zoekt het te onderkennen, waar God u roept, u ongezoekt de gelegenheid beschikt, en waar dan ook *zwijgen, geen licht geven, zonde* zijn zou.

En zou dit ook geen gepast woord voor ons zijn? Wij in onzen ijver, om anderen te regt brengen, ook niet waken moeten tegen dat onverstandig vermanen, dat onvoorzigtig waarschuwen, dat bits terugstootend en onhebbelijk bestraffen, hetwelk niet verbetert maar wel verbittert, niet de vrucht is van de wijsheid die van boven is, maar uit de aarde en het vleesch is, althans een gebrek aan menschenkennis en aan geoefende ervaring. Zou het ons ook niet noodig zijn, elkanderen te vermanen, Ziet toch toe hoe gij voorzigtig wandelt, laat geene bekwame gelegenheid, die soms zoo zelden voortkomt, ongebruikt voorbij gaan. Ontbrak het ons niet meermalen nu eens aan de bedachtzaamheid in het waarnemen en uitkooopen van den tijd, dan aan de aangenaamheid en zachtmoedigheid in de wijze op welke wij spraken, dan wederom aan de vrijmoedigheid, waar het Gods

wil is, dat wij spreken zouden? En hebben wij hierin ook niet stof zoo wel tot schaamte, als tot gedurige oefening en gebed? *Een zacht antwoord keert de grimmigheid af, (1) eene zachte tong verbreekt het gebeente, (2) en een wijs bestraffer bij een hoorend oor is eenen goud oorsiersel, en een halssieraad van het fijnste goud. (3)*

§ 2.

Dit moet geschieden, elkanderen onderdanig zijnde, in de vreeze Gods. (4)

Eene gewigtige bijvoeging is het voor het gezelschappelijk verkeer en de godsdienstige zamenkomsten, dat daaruit alle meesterachtigheid en verheffing boven anderen geweerd zij. Wanneer de vrede zal bewaard, en de onderlinge stichting bevorderd worden, dan moet men *elkanderen onderdanig* zijn, en dus voor hen, die hetzij in jaren, hetzij in stand of ook in geestelijke gaven boven ons geplaatst zijn, dien eerbied betoo-

(1) Spreuk. XV: 4

(2) Spreuk. XXV: 15.

(3) Spreuk. XXV: 42.

(4) Kap. V: 21.

nen, op welke zij in de ordening Gods regt hebben, en daarin ons onderwerpen om des Heeren wil, in *zijne vreeze*. Die onderdanigheid kunnen wij ook betoonen door te willen hooren en leeren van een' ander, door bescheidenheid, gezeggelijkheid en nederigheid: zoodat wij goeden raad, liefderijke waarschuwing en vermaning gaarne aannemen; niets doen *door twisting of ijdele eer, en de een den anderen uitnemender achten dan zichzelf* (1), elders vermaant Paulus ten einde *eensgezind te zijn onder elkanderen: tracht niet naar hooge dingen, maar voegt u tot de nederigen, en zijt niet wijs bij uzelfen* (2). Dit is ook wel een' noodzakelijke les voor onze tijden en voor onze godsdienstige gezelschappen. Vooral voor jonge, onkundige en weinig geoefende menschen, deze moeten meer *ras zijn, om te hooren en traag tot spreken* (3), het hoogste woord te voeren, het meenen iets te zijn daar men nog niets is, staat niet alleen leelijk, maar is ook geene vrucht des geestes, maar wel van eenen

(1) Phil. II: 3.

(2) Rom. XII: 16.

(3) Jac. I: 19.

hoogen dunk van, en ingenomenheid met zichzelf, en dus in den grond der zaak hoogmoed en zelfsbehagen. En aan de zoodanigen zouden wij wel met Paulus vragen: *is het woord Gods van u uitgegaan of tot u alleen gekomen? Indien iemand meent geestelijk te zijn, door den Geest geleid te worden, die erkenne, dat hetgeen ik u schrijve, des Heeren geboden zijn, laat alle dingen eerlijk en met orde geschieden (1).*

§ 3.

Het wandelen als kinderen des lichts moet doorstralen in de betrekking, in welke wij geplaatst zijn, vooral in het huisselijke.

Het is daarom dat Paulus hier zulke gewichtige vermaningen aan den man en de vrouw in hun huwelijks leven, aan de ouders en de kinderen, aan de heeren en hunne lijfeigenen en onderhoorigen geeft. Daar is de kandelaar, op welke het licht des geloofs, der liefde en der godzaligheid

(1) 1 Cor. XIV: 36, 37, 40.

moet geplaatst zijn, opdat alle in den huize het zien mogen; in het Christendom begint het eerst van binnen, en dan gaat het naar buiten, eerst in het hart, daarna in het huis, en vervolgens in het maatschappelijk leven. Men vindt menschen, die wel buiten hunne woning willen verriichten, maar vergeten het eigen huis wel te besturen, die in het groote, in de ruimte en in de vertenut willen stichten, maar in den stillen, kleinen, meer beperkten huisselijken kring niet zoo ijverig en werkzaam zijn, die het Christelijk leven afscheiden van hun dagelijks gedrag in hunne woning. Dat is niet naar de leer van het Evangelie, hetwelk ons leert dat de *man de vrouw moet liefhebben gelijk Christus de gemeente heeft liefgehad* (1), *dat de vrouw in een' zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk is voor God, haar versiersel moet zoeken en op God hopen* (2), *dat de kinderen de ouders moeten eeren in den Heer* (3), en de ouders hunne kinderen moeten opvoeden, in de leer en in de vermaning niet

(1) Kap. V : 25.

(2) 1 Petr. III : 4, 5.

(3) Kap. VI : 1.

der menschen, maar *van den Heere Christus* (1), dat de *dienstknechten hunne heeren moeten gehoorzaam zijn in eenvoudigheid, niet naar oogendienst als menschen behagende, maar als dienstknechten van Christus, doende den wille Gods van harte* (2), ja dat zij *de leer van den grooten God en Zaligmaker in alles versieren* (3), dat de *heeren hetzelfde moeten doen omtrent hunne dienstboden, als die weten dat ook zij eenen Heer hebben in de hemelen, en dat er geen' aanneming des persoons bij Hem is* (4), en zoo is het met alle onze andere betrekkingen. De vroomheid van den man en der vrouw, de godvruchtigheid der ouders en der kinderen, der heeren en der dienstboden moet allereerst in het huisselijk bedrijf openbaar worden; daar is de plaats waar men dagelijks het licht zijner goede werken kan laten schijnen, en als het Christendom een waarachtig en levendig beginsel in het hart is, dan is het gelijk het zuurdeeg, dat alles doordringt, en zal het allereerst in den

(1) Kap. VI : 4.

(2) Kap. VI : 5, 6.

(3) Tim. II : 10.

(4) Kap. VI : 9.

trein van het dagelijks leven, in allerlei kleinigheden, zoowel als in grootere zaken zich vertoonen, en al is dan de kring klein in welken men zich beweegt, al zien de menschen de goede werken niet, de Vader die in de hemelen woont, aanschouwt het, en de Engelen zien de Christelijke echtgenooten, de godvruchtige vaders en moeders, de vrome zonen en dochteren, en de godvreezende dienstboden met een hemelsch welgevallen. Begon meer ieder in zijn eigen huis als een kind des lichts te wandelen, dan was de gemeente, de maatschappij ras verbeterd, en van daar zal het ook moeten aanvangen, indien wij op eene gewenschte herstelling van het vervallene zullen hopen kunnen; mogten wij alle dit ter harte nemen, en de keus van Josua die van velen in waarheid zijn of worden: *aangaande mij en mijn huis, wij zullen den Heere dienen* (1).

(1) Josua XXIV: 15,

IV.

DE MIDDELEN DOOR WELKE HET WANDELEN
ALS KINDEREN DES LICHTS NAAR PAULUS
LEER KAN BEVORDERD WORDEN.

Ook ten dezen aanzien zal ons de Apostel gewigtig onderwijs mededeelen. Wij willen dan ook hier van hem hooren, wat ons kan in staat stellen, om alzoo waardig aan het Evangelie te wandelen. Wij vinden hier den weg aangewezen om alzoo te *kunnen* wandelen, wij *moeten zelve licht in den Heere zijn*, en wij moeten *krachtig zijn in den Heere en in de sterkte zijner magt*, En zullen wij *dadelijk* als kinderen des lichts wandelen, dan moeten wij ons *niet laten verleiden door ijdele woorden*, maar *beproeven, wat den Heer welbehagelijk is*.

§ 1.

Wij moeten zelve licht zijn in den Heere.

Dat gaat vooraf, daarop rust zijn geheele vermaning, *nu zijt gij licht in den Heere* (1),

(1) Kap. V : 8.

Wandelt als kinderen des lichts. Het spreekt ook van zelve, die licht zal geven, moet zelve licht hebben; zijn wij nog in de duisternis dan wandelen wij ook in de duisternis, al is het niet zulk eene Heidensche onwetenschap en verblindings, in welke de Christenen te Ephezen voormaals geleefd hadden, wij kunnen toch in onkennis zijn van de waarheid zoo als ze in Christus is, zoo dat wij niet weten wat eigenlijk tot een Godzalig leven behoort, of al zijn wij daarmee niet geheel onbekend, kunnen wij toch voor ons zelve geen lust, geen zin hebben, om alzoo te wandelen, een onvernieuwd en van het geloof en de liefde tot den Heer Jezus Christus verstoken hart hebben, zoo dat wij nog leven naar de lusten van ons vleesch, naar de gedachten van ons bedorven gemoed, en naar den zin en smaak der wereld; dan kunnen wij geen licht geven. Het is de verlichting der kennis door het Evangelie, welke ons verstand moet bekomen, maar ook de ingenomenheid en de vereeniging van ons gemoed met den gekenden en geopenbaarden

wil van God, die door het geloof in den Heere Jezus Christus, en de liefde tot Hem in ons verwekt wordt, hetwelk den nieuwen mensch, den nieuwen zin, de wedergeboorte door den Geest uitmaakt; en het beginsel des geestelijken levens, en der waarachtige bekeering genoemd wordt. Zonder dat is het onmogelijk vruchten te dragen, die Gode tot heerlijkheid zijn, even gelijk in de natuur uit het binnenste van den knop de bloem geformeerd wordt, uit het leven van den wortel en de opklimming der sappen, de plant en de boom vruchten voortbrengt; zoo is het ook in den verborgen mensch des harten, in het binnenste onzer ziel, in den veranderden en vernieuwden grond des gemoeds, dat de vruchten der gerechtigheid, des geloofs, der liefde en der heerlijkheid ontspruiten. De doorn kan geen' druiven, de distel geene vijgen voortbrengen, gij en ik lezer! moeten licht en leven in ons zelve hebben, door de vereeniging met Hem, die het licht en leven der menschen is, en daarom is alle bloot uitwendige verbetering, alle vertoon van deugd en braafheid, die al-

leen door beschaving en opvoeding, door eerzucht, navolging of belang wordt voortgebracht, onvoldoende, gebrekkig en slechts voor eenen tijd, om dat dezelve geen' vaste grondslag en wortel heeft in de vernieuwing des harten, in de geboorte uit God en het leven der waarheid in ons binnenste. Christus moet over ons lichten, Christus moet in ons leven, Zijn woord moet in ons wonen, zijn' geest moet ons bezielen; dan, maar dan ook alleen willen en kunnen wij tot zijne eer leven, en de vruchten van ons geloof, zullen zich naar buiten vertoonen, want *zonder Hem kunnen wij niets doen*, even min als de *rank vruchten kan dragen*, indien zij niet in den *wijnstok is en blijft* (1).

§ 2.

Wij moeten krachtig zijn in den Heere
en in de sterkte zijner magt (1).

Het is wel allereerst noodig, dat wij de nieuwe zin en geest deelachtig zijn, en dus

(1) Joh. XV: 4, 5.

(1) Kap. VI: 10.

licht hebben, om het aan anderen te kunnen geven; maar het is niet genoeg dat wij een vroom en godvruchtig gemoed in ons omdragen, wij moeten dat ook *willen* en *durven* openbaren voor anderen, niet schamen als de zoodanigen ons te betoonen; en dus *moed* en *kracht* hebben, om ons waar het noodig is, van de werken en werkers der duisternis te durven onderscheiden en afscheiden, en hierdoor ons aan de bespotting, smaad en kwade behandeling van booze menschen, die het licht vijandig zijn, soms bloot te stellen; het is geen' ligte zaak in sommige kringen en omstandigheden, wanneer alle die ons omringen het tegendeel doen, alleen te moeten staan, geen deel te nemen aan hunnen ijdel en ongeregtigen wandel, en gelijk *Nehemia* deed, uit *de vreeze Gods*, (1) omdat wij tegen God niet willen of durven zondigen, in onzen post, beroep en handel ons onthouden, van hetgeen anderen voor ons of rondom ons zich veroorloven te doen, en dus een geheel andere denkwijze, grondbeginsel en

(1) Nehem V: 15.

gedrag openbaren, hetwelk hem beschaamt en veroordeelt; daartoe behoort moed en kracht, om in het midden van een krom en verdraaid geslacht als kinderen des lichts te wandelen, getrouw aan zijn geweten te blijven, en met volharding zonder af te wijken, het goede lief te hebben en te betrachten. Wat kan ons daartoe in staat stellen? wat anders dan dat wij krachtig zijn in den Heer en in de sterkte zijner magt, en dat zijn wij door het geloof aan zijne tegenwoordigheid, magt en trouw, door het vertrouwen op zijne beloften, zoo dat wij over de menschen en de zienelijke dingen henen zien op Hem, wiens woord en wil ons heilig is, onzen eenigen Heer, wien wij te gehoorzamen hebben, en aan wien wij verantwoording zullen geven, wiens gunst en goedkeuring ons meer waard is, dan die der geheele wereld: dan staan wij vast en onbeweeglijk, worden krachtig in Hem, en in de sterkte van zijne magt, en zoeken ons te wapenen, met die wapenrusting Gods, welke de Apostel vs. 11-18 de Christenen van zijnen tijd aanprijst, en welke ook nog

de eenige weg is, om staande te blijven in den strijd, die de kinderen des lichts moeten strijden met de kinderen der duisternis; maar welke ook nog met denzelfden uitslag zal bekroond worden, dat men alles verrigt hebbende staande blijft.

Wilt gij de wapenen leeren kennen met welke de Christen moet toegerust zijn, zal hij in den strijd met de zienelijke en onzienlijke vijanden niet verslagen worden, maar de zegepraal behalen? Paulus leert ze ons kennen onder het zinnebeeld van een' welgewapend krijgsman van zijnen tijd. Het is de *waarheid* zoo als ze uit God en in Christus is, met welke wij zoo naauw moeten verbonden en vereenigd zijn, gelijk een *gordel om de lendenen* sluit en dezelve stevig. Het is het *borstwapen der gerechtigheid*, of der godzaligheid, hetwelk ons bedekken moet. Het is het *geloof* in Christus als onzen algenoegzamen Heiland, magtigen Heer en getrouwen leidsman, den grooten Veldheer onder welken wij strijden, hetwelk als een *schild* ons beschut en beveiligt tegen de *pijlen* der vijanden, tegen de vreesach-

tigheid en moedeloosheid, zoo wel, als tegen het steunen op eigen' kracht. Het is de *hoope der zaligheid*, welke ons het hoofd onder de moeite en gevaren des strijds omhoog verheft, en op de kroon der overwinning, op het land der ruste doet staroogen. Verder is ons noodig, gelijk het een krijgsman noodig was om vaardig te kunnen loopen, dat zijne *voeten geschoeid* waren; zoo ook met *de bereidvaardigheid* van het dankbare en in wederliefde ontstoken hart tot Hem, dien wij uit het *Evangellie* kennen, als de oorzaak en grondslag onzer verzoening en *vrede* met God, welke ons gewillig maakt om te gaan en te volgen waar ons hoofd en voorganger ons roept; hierbij wil Paulus nog gevoegd hebben: *het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods woord*, dat is bekendheid en gemeenzaamheid met het woord des Heeren, zoo dat deszelfs heerlijke waarheden, heilige bevelen, troostrijke beloften, en opwekkende voorbeelden ons als een zwaard zijn, waarmee wij dwaling en ondeugd, verzoeking en aanval kunnen afweren.

Tot die wapenrusting behoort dan ook en wel in de eerste plaats, schoon Paulus het laatst dit noemt het *aanhoudend gebed*. Daarvan spreekt de Apostel het uitvoerigst en het krachtigst, *met alle bidding en smeeking, biddende te allen tijd in den geest, en tot hetzelfde wakende met alle gedurigheid en smeeking* (1). Met het oog des geloofs op den Heer, met het biddend hart tot den Heer, dan is ons zijne genade genoeg en wordt zijne kracht in onze zwakheid volbragt, want

Hun geeft Hij moed en krachten,
Die hopen op Hem wachten (2).

§ 3.

Niemand late zich verleiden door
ijdele woorden (3).

Wij kunnen licht zijn in den Heer, wat de inwendige grond des harte aangaat, wij kunnen moed en kracht van den Heere biddend afsmeeken, en in het geloof verwach-

(1) Kap. VI: 18. (2) Ps. XXXI: 19 in de berijming.

(3) Kap. V: 6.

ten, en daardoor een goede grondslag gelegd zijnde, de lust en het vermogen hebben, om als kinderen des lichts te wandelen, en dat ons toch de *geoefendheid* des verstands ontbreekt, *ter onderscheiding beide des goeds en des kwaads* (1), de geloovige en biddende Christen kan *een kind zijn dat onervaren is, in het woord der gerechtigheid.*

De wereld kleedt haar schandlijk kwaad,
Voor 't oog somtijds in deugds gewaad (2).

Er worden velerlei schoonschijnende redenen aangevoerd, om ons te verleiden, en mede te slepen op den weg des kwaads, en nalatig te doen worden in de beoefening van hetgeen naar onze overtuiging de wil des Heeren van ons vordert. Wie zal alle die ijdele woorden met welke de wereld, de afwijkingen van den weg der matigheid, regtvaardigheid en Godzaligheid weet aan te prijzen, en van de getrouwheid aan eenen gemoedelijken en voorbeeldigen wandel zoekt af te trekken, kunnen opnoemen? Zij zijn zoo vele en velerlei, dat wij in dit kleine

(1) Heb. V: 43, 44. (2) Evang. Gez. LXXV: 3.

boekske dezelve allen niet kunnen bevatten. Bij den eenen, die in een' hooger stand in de wereld geplaatst is, of zich gaarne aan derzelve voorgang en gewoonte wil gelijk maken, is het uit den goeden smaak, uit het wellevende en fatsoenlijke, uit het meer verlichte van onze dagen, boven het bekrompene, het ouderwetsche, het stijve, het ongemanieerde, het ongezellige, het burgerlijke en gemeene van de vroegere dagen ontleend; bij den anderen op wien deze schijnreden eener zoogenaamde hoogere beschaving niet zouden werken, bedient men zich van andere woorden; het is: uw belang en dat van de uwe brengt het mede, gij kunt anders niet voortkomen in de wereld; gij zoudt door zoo te handelen uwe vrienden en begunstigers verliezen, de menschen tegen u innemen, gij zoudt u voor het wel gelukken uwer pogingen onbruikbaar en in het oog van anderen bespottelijk maken; bij een' derden, vooral bij zulken die nog uit het ouderlijk huis en de vroegere opvoeding meer Godsdienstige kennis en indruk hebben overgehouden, en een ingetogen en

zedig leven leiden, bij dezen is het: men kan thans zoo niet leven als in vorige jaren, dat laat de tijd, de omstandigheden niet toe. Men kan zich toch zoo niet onderscheiden, en aan alle genoegens onttrekken. Er is ook waarlijk zooveel kwaad niet in, iedereen doet het, zelfs die man, die vrouw, dat huisgezin, welke toch onder de geachtste en Godsdienstige mogen genoemd worden. Is men daarbij nog jong, dan ontleent men het uit den jeugdigen leeftijd, die toch zoo niet kan, zoo niet behoeft, en zoo niet behoort te leven, gelijk de ouderen van dagen, en door alle deze ijdele woorden verlokt, misleidt en verleidt men de onbedachtzamen, of zoekt men het zoover te brengen, dat men het licht niet laat schijnen maar het verbergt, en indien men niet geheel kan doen afdwalen, dan halver wege, en gelijk men zegt: tot op eene zekere geoorloofde hoogte medevoert.

Laat u niet verleiden Lezer! door deze en andere ijdele woorden. Zijt op uwe hoede, want de Satan verandert zich dan

in een' Engel des lichts. Alle deze redenen wel beschouwd en gewogen in de weegschaal der waarheid, getoest aan de uitspraken van het onbedriegelijk Evangelie en van uw geweten, worden te ligt, valsch en ijdel bevonden. Zij geven u geene vrijheid om iets te doen of te laten, wat met het wandelen als kinderen des lichts onbestaanbaar is, daarvan aftrekken, of daarin belemmeren zou. Wanneer de wereld u wijst op voorbeelden, dan wijst u de Bijbel op het eenige en hoogste voorbeeld van uwen Heer, niet der menschen, maar zijne voetstappen moeten wij volgen. Wanneer de wereld u zegt: gij moet u naar den tijd schikken; dan zegt u het Evangelie: gij moet u naar de wet en het getuigenis van God schikken. Wanneer de menschen u het een of ander als geen groot kwaad voordragen, en dat men het zoo nauw niet nemen moet, dan waarschuwt u het Evangelie tegen die Phariszeuwsche onderscheiding van grootere en kleinere geboden, en leert u dat *alle ongerechtigheid zonde is* (1), en dat hij *die in het*

(1) 4 Joh. V: 17.

minste niet getrouw is, ook in het groote niet zal getrouw zijn (1), en dat die weet goed te doen, en het niet doet, dien is het zonde (2). Waakt dus tegen de listige verleiding, en zoekt uzelf onbesmet te bewaren in de wereld, door een onergerlijk geweten zoowel voor God, als voor menschen te bewaren, en overeenkomstig het licht dat u bestraalt, te wandelen.

§ 4.

De Christen moet beproeven, wat den Heer welbehagelijk is (3).

Dat is volstrekt noodzakelijk, zullen wij in het licht wandelen; doen, niet wat ons of wat den menschen, maar wat den Heer Christus welbehagelijk is. Om dat te kunnen doen, moeten wij weten, duidelijk en onderscheiden, wat Hij in voorkomende gevallen van ons eischt, wat onze plicht en roeping, als zijne discipelen, van ons vordert. Maar hoe kunnen wij dat nu weten?

(1) Luc. XVI: 10.

(2) Jac. IV: 17.

(3) Kap. V: 10.

Wij moeten dat, zegt Paulus, *beproeven*, onderzoeken en toetsen; maar waaraan dat beproeven? Aan hetgeen anderen ons zeggen en voordoen? Doch deze handelen dikwijls verkeerd, en het voorbeeld van anderen, zelfs van verstandigen en Godvruchtigen, is niet onbepaald te volgen, wanneer wij het ook slechts uit navolging van hen doen, dan zijn wij wel dienaars der menschen, maar niet van Christus, Zullen wij dan onze neigingen of ons gevoel raadplegen en daarna handelen? Ook dit is gevaarlijk, want onze neigingen zijn dikwijls met het gebod des Heeren, en dus met onzen pligt in strijd, en mijn gevoel, indien het op donkere aangenomen' begrippen rust, en niet op eene welverlichte en welgegronde kennis, is eene bedriegelijke leidsvrouw, wij zouden dan ook onzen eigen zelfgekozen weg gaan, een dwaallicht volgen. Er is maar één onfaalbare toetsteen, waaraan wij alles moeten beproeven, en dat is het woord des Heeren, daarin heeft God ons zijnen wil geopenbaard, vooral zoo als het ons door Christus en zijne Apostelen

in het Evangelie des N. T. is nagelaten. Dat is *de lamp voor onzen voet en het licht op ons pad* (1), het is *tot die wet en tot dat getuigenis*, dat wij ons wenden moeten, en zoo velen er naar dezen regel zullen wandelen, over dezelve zal zijn vrede en barmhartigheid (2). Dat is der Christenen onveranderlijk wetboek, leefregel, toetsteen; wat daarmede overeenkomt, en daarin is voorgeschreven, is onherroepelijke plicht, al deed het ook geen mensch; wat daarmede strijdt, al deed het de gansche wereld, is ongeoorloofd en door den Heer ons verboden.

Maar hoe moeten wij nu naar dezen regel, hetgeen Christus welbehagelijk is, beproeven? Hier is ons bedachtzaamheid noodig, ten einde ons zelve niet te misleiden. Het is niet genoeg, dat wij weten: er staat geschreven; want wij kunnen eene verkeerde toepassing maken, hetzij door buiten verband, bloot naar den klank der woorden, te oordeelen, hetzij door voorbij te zien hetgeen elders geschreven is, en van elkan-

(1) Ps. CXIX: 105.

(2) Gal. VI: 16.

deren niet mag afgescheiden worden, het zij ook door op onze omstandigheden toe te passen, hetgeen op geheel andere gezegd is. Wij moeten dus zorgvuldig beproeven. Meent echter niet, dat het in dezen zoo moeilijk zou zijn, om tot volle verzekerdheid des gemoeds te komen. Voor hem, die den wil des Heeren opregt gezind is te doen, en met den Godvruchtigen bidder ootmoedig smeekt; Heere! *leer mij uwen weg* (1). *Leer mij uw welbehagen doen* (2), zal het niet twijfelachtig blijven, wat den Heer welbehagelijk is; indien hij zich aan zulke vaste en algemeene grondregels houdt, welke volgens het Evangelie de ware, bestendige toetsteen zijn van der Christenen gedrag. Laat mij u eenige derzelve herinneren, zij kunnen u en mij tot raad en bestuur zijn voor ons doen en laten.

a. Ik mag nooit iets doen wat *tegen mijn geweten* strijdt.

b. Ik moet nimmer iets verrigten, waar van ik in mijn gemoed niet *ten vollen ver-*

(1) Ps. LXXXVI: 11.

(2) Ps. CXLIII: 10.

zeker ben, dat het goed is, en zoo ik *nog twijfel*, dan het *niet* doen, Rom. XIV; 5, 23.

c. Ik moet mij veel afvragen: Hoe is mijn *Heer* mij *voorgegaan*, en hoe zou hij in mijn geval gedaan hebben? Want *die hem dient, moet hem volgen* (1).

d. Is het overeenkomstig met den Apostolischen grondregel, welke den Christenen is voorgeschreven: *Al wat waarachtig is, al wat eerlijk, al wat regtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wel luidt, en zoo daar eenige deugd of lof is, dat zelve bedenkt* (2).

e. Zou ik alzoo durven spreken en handelen als *de Heer* zelve ligchamelijk bij mij *tegenwoordig* was?

f. Zal ik het in den dag zijner wederkomst kunnen verantwoorden, wanneer hij mij *rekenschap* zal vragen?

g. Indien iets op zich zelve geoorloofd is, is het *wel oorbaar* in mijn' stand, op mijne jaren, in mijne omstandigheden, zou het wel *stichten* (3), en ik daardoor ook

(1) Joh. XII: 26.

(2) Phil. IV: 8.

(3) 1 Cor. XI: 23.

mijnen broeder bedroeven, regtmatig ergeren, en anderen tot afleiding zijn?

h. Is het volgens de les van mijnen Heer; *al wat gij wilt dat u de menschen zullen doen, doet hen ook alzoo* (1)? Met dezen toetsteen in de hand, onze woorden en werken beproevende, deze uitspraken van 's Heeren woord tot den grondregel en het rigtsnoer van ons leven stellende, kunnen wij in meest alle gevallen weten, wat den Heer welbehagelijk is, en daarna onze gangen rigtende, zullen wij ook als kinderen des lichts wandelen.

V.

DRANGREDENEN, WELKE DE VERPLIGTING, OM ALS KINDEREN DES LICHTS TE WANDELEN, VERSTERKEN.

Paulus vlecht in zijne vermaningen en opwekkingen aan de Ephesiesche gemeente onderscheidene drangredenen tusschen, welke voor dezelve en voor elk Christen te allen tijd van ongemeen veel kracht zijn. Maar zij zijn ook van dien aard, dat zij

(1) Matth. VII: 12.

alleen door een Christelijk gestemd gemoed in derzelve waarde kunnen gewaardeerd en gevoeld worden. Zij zijn als het ware uit het innerlijke wezen van het Christendom, uit hunne geloofs-vereëning met Christus, hunne onderlinge gemeenschap aan Hem, uit hunne beënadiging door God en den Verlosser ontleend. Zij gelden dus het meest u lieden onder mijne Lezers, welke aanvankelijk vernieuwd zijt in den geest uwes gemoeds, en in waarheid door geloof en liefde aan den Heer verbonden zijt, en die daardoor eene hoogere en duhbele verpligting hebt om waardig aan de roeping, met welke God u geroepen heeft, te wandelen. Het is niet door den algemeenen aandrang van het betamelijke, het noodzakelijke, het voordeelige, dat wij u gelijk alle anderen willen opwekken, maar door nog edeler drangredenen, op voorgang van den Apostel, de lust, den ijver en de poging, om als kinderen des lichts u te gedragen, wenschen aan te vuren en te vermeerderen. Zij zijn hier en daar bij bijzondere vermaningen verspreid in zijn voorstel.

Eene eerste en voorname plaats moeten wij toekennen aan die, welke uit hunnen veranderden toestand en betrekking wordt afgeleid.

§ 1.

Bedenk wie gij te voren geweest, en nu geworden zijt (1).

Aan den Kranken die weder gezond is geworden, aan den ongelukkig verdwaalden, maar die weder is terecht gebragt, mag het groote voorregt dat hem is te beurt gevallen, dan vooral herinnerd worden, wanneer hij gevaar zou loopen om op nieuw in zijne voormalige ziekte in te storten, of weder het dwaalspoor in te slaan. Den zoodanigen zouden wij immers toeroepen: mensch! denk aan uwen vroegeren, deerniswaardigen toestand; hoe jammerlijk was het met u gesteld, hoe ver met u reeds gekomen, hoe nabij uwen dood en verderf! En zoudt gij dan ooit het groote uwer redding vergeten, uw tegenwoordig geluk

(1) Kap. IV: 8.

niet hoog waarden , en uwen redder geen dank en eere toebrengen ? Ziet rondom u op zoovelen als daar nog in denzelfden ongelukkigen staat verkeeren , zij zijn de voorwerpen van uw medelijden , maar ook de krachtigste roepstemmen tot dankbaarheid. Zoudt gij , die van uwe blindheid genezen zijt , hen , die daar in de duisternis rond dwalen , niet ten licht , tot wegwijzer willen verstrekken ? Zoudt gij , der zonde gestorven zijnde , nu nog in dezelve kunnen leven ? Zoudt gij , van uwen vijand verlost , nu nog met denzelfden kunnen heulen , en eenmaal vrij gemaakt van de ongerechtigheid , nog weder u kunnen onderwerpen aan het juk der dienstbaarheid , hetwelk gij door Gods ontferming nauwelijks ontvloten zijt ? *Eertijds was ik duisternis* , maar *nu ben ik licht geworden in den Heere* , de bewustheid hiervan , de gedachte , de herinnering aan deze wonderbare verlossing moet den Christen aandrang genoeg zijn , om als een kind des lichts te wandelen , geene gemeenschap meer te hebben met de werken der duisternis , zijn licht te laten schijnen , te bedenken en te doen , wat het

licht eischt. *Laat ons dan niet slapen gelijk de anderen, maar wij die des daags zijn, laat ons nuchteren zijn, aangedaan hebbende het borstwapen des geloofs, en der liefde, en tot eenen helm, de hope der zaligheid (1).*

§ 2.

Wij zijn malkanders leden (2).

In het menschelijk ligchaam zijn alle de leden ten naauwste vereenigd, en moeten ieder op zijne plaats en naar deszelfs bijzonderen aard en bestemming, zamenwerken tot behoud en welzijn van het geheel. Ieder derzelve doet het ook in zijne mate, geen lid bedriegt het ander, het oog deelt getrouwelijk mede wat het ziet, het oor hetgeen het hoort, de hand wat dezelve gevoelt, geen lid liegt tegen het ander, benadeelt of beleedigt het ander, integendeel zij helpen en ondersteunen elkander getrouwelijk. Zietdaar een eenvoudige, maar ook gewigtige aandrang voor ons in de menschelijke, vooral in de Christelijke maatschappij. Wij zijn alle leden eenes

(1) 1 Thess. V: 6, 8.

(2) Kap. IV: 25.

ligchaams, waarvan Christus het hoofd is, worden door eenen geest geleid, en hebben deel aan hetzelfde leven, dat in Hem is, en zijn geroepen tot dezelfde bestemming, tot ééne hope der zaligheid, en daarom moeten wij de waarheid spreken, een ieder tegen zijn' naasten, daarom mogen wij niemand iets ontvreemden, geen der geringste en minst aanzienlijke leden kwalijk behandelen, en gereed zijn om elkanderen waar het noodig is, en zooveel wij vermogen, bij te staan en te helpen.

Wij zijn malkanders leden. Welk een nauwe band der betrekking is er dan tusschen de dienaars des Heeren! Kunnen wij dan onverschillig zijn, of wij elkanderen bederven of behouden, verwaarloozen of ten dienste staan? Beschouw ik mijn broeder, als een mededeelgenoot derzelve genade, als mede gekocht door het bloed van Christus en geheiligd door Zijn' Geest, als mede geroepen tot dezelve zaligheid, is die gedachte levendig, oefent ze bij mij kracht, dan gevoel ik mij in liefde aan hem verbonden, dan kan ik hem geen kwaad doen, en heb ik innerlijken aandrang om hem zoo-

veel goed te doen als ik kan, dan zal ik hem niet bedroeven, geen aanstoot geven in eenig ding, maar zijn geluk zooveel mogelijk zoeken te bevorderen, zijne schade waar ik kan, afweren, dan behandel ik hem om des Heeren wil, als mijzelven.

§ 3.

Geef den Duivel geen' plaats (1).

Deze drangrede gebruikt Paulus in zijne waarschuwing tegen het toegeven aan de toornigheid en onstuimige driften. Er is niets dat ons meer blootstelt voor den invloed van den Boozen, dan wanneer wij den toorn behouden, aankweken. Gelijk iemand die zijn huis open en onbewaakt laat, voor den dief de gelegenheid gemakkelijk maakt, om binnen te sluipen, even zoo kunnen wij den vijand onzer ziel den toegang tot ons hart openen, waardoor hij ons ligtelijk zou kunnen vervoeren, verstrikken en in de zonde doen vallen. Zoo ook kunnen wij den toegang voor den Boozen sluiten, wanneer wij onze driften en hartstogten beheerschen

(1) Kap. IV: 27.

en onderdrukken, even gelijk men eene vonk en vlam, welke in ons huis ontstaat, in de beginselen zoekt te smoren en uit te blusschen, dan heeft de Booze geen vat op ons; maar wanneer wij dat ontstoken vuur laten voortbranden, dan geven wij aan den Duivel plaats, het wordt hem gemakkelijk ons van het een tot het ander te brengen, en ons tot zulke daden te vervoeren, welke ons naderhand diep kunnen smerten, ja zelfs tot onuitwischbare schande en schade kunnen strekken.

Welk een aandrang is dit niet voor een godvruchtig gemoed om toch te waken? Wie zou eenen gezworen vijand, die het op ons verderf toelegt, met alle zorg niet buiten zijn huis trachten te houden, en wetende dat hij nabij is, de deur niet vast gesloten houden? Zijn ons de oogen geopend, zijn wij verlost uit de magt des Satans, en overgebracht in het rijk des lichts, hoe zouden wij dan aan den Vorst der duisternis, aan dien verleider van den begin de gelegenheid weder geven, om door hem overwonnen en omgevoerd te worden naar zijnen wil? Willen wij dus geen' schade lijden

aan onze ziel en niet in den strik des Satans vallen, dan zij ons de Apostolische vermaning bestendig voor oogen: *Zijt dan nuchteren en waakt* (1)! Geeft den Duivel geene plaats.

§ 4.

Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet (2).

De H. Geest is de Leeraar, de Leidsman, de Trooster op den weg naar den hemel, hij woont in de harten der geloovigen als in zijnen tempel, welke hij door de waarheid verlicht, reinigt en heiligt, en door zijne kracht en invloed tot eene woonstede Gods maakt. Dien H. Geest kunnen wij nu bedroeven, even gelijk men een vriend bedroeft, die zich moet schamen over ons, wanneer wij ons niet behoorlijk gedragen, en hem tot oneer zijn. Zoo is het nu met den Christen, wanneer hij door onnutte en ijdele gesprekken, of door onreine werken, of ook door liefdeloosheid, twist en nijdigheid zich gelijk maakt aan hen, die door een' geheel anderen geest bezielde en gedreven

(1) 1 Petr. V: 8.

(2) Kap. IV: 30.

worden , dan moet zich de trouwe vriend zijner ziel die hem vergezelt , hem gansch anders geleerd heeft , als 't ware over zijn' kweekeling schamen ; deze spreekt en handelt dan niet naar den geest , maar naar het vleesch. Hij is zijn leermeester tot schande , hij onttrekt zich aan zijn' invloed , hij is onvatbaar voor zijne vertroosting , de heilige tempel Gods wordt verontreinigd , het werk des Geestes in hem wordt verdonkerd , achteruit gezet en verstoord.

Ik wensch dat er onder mijne lezers velen zullen zijn , die het teeder aandoenlijke en het diep tot in het hart doordringende van deze taal mogen gevoelen. Slechts voor de vriendschap kan het bedroeven van den vriend eene waarschuwendende kracht hebben , maar dan is ze ook de vermogendste , de meest opwekkendste aandrang , die bang maakt om den vriend zijner ziel droefheid en smart aan te doen. Neen , dat kan men dan niet aanzien en niet dragen , dat hij , dien wij hartelijk en boven allen liefhebben , die zoo veel aan ons gedaan , zoo onafgebroken ons vergezeld en nooit verlaten heeft , om onzent wil zou tranen storten , en wij

hem tot schande wezen zouden. Stelt gij dan waarlijk belang in de onontbeerlijke vriendschap en gemeenschap des H. Geest, gevoelt gij uwe onberekenbare verpligting aan hem, zoudt gij zijne nabijheid en vertroosting niet gaarne missen, noch hem tot oneer zijn? O wat ik u bidden mag, ziet toe dat gij dien goeden Geest, die trouwe leidsman, door uwe woorden of werken niet bedroeft, ziel en ligchaam, welke tempelen zijn des H. Geest, niet verontreinigt, en in plaats van als kinderen des lichts te wandelen door den Geest, en uit uwe goede werken den heiligen en heerlijken werkmee-ster voor anderen te openbaren, integendeel hem tot schande zoudt zijn. Zegt het uzelfven, zegt het elkanderen gedurig: bedroeft den H. Geest Gods niet!

§ 5.

Christus heeft ons lief gehad, en zich voor ons overgegeven tot eene offerande en een slagtoffer, Gode tot eenen welriekenden reuk (1).

Indien geene der vorige drangredenen ons

(1) Kap. V: 2.

geroerd en opgewekt hebben , dan moet deze ons treffen , en ons geheele hart in beweging brengen . Het is de *liefde van Christus* , die de kennis te boven gaat , de liefde tot den dood , waardoor Hij zich voor ons en in onze plaats heeft opgeofferd , en een verzoening geworden is voor onze zonden ; die uitnemende , onvergelykelijke , onuitsprekelijke liefde tot ons ellendige , onwaardige en strafschuldige , welke Hem alles deed verzaken , om voor ons alles te verwerven ; tot de diepste versmading en het verschrikkelijke kruislijden deed vernederen , om ons uit den afgrond onzer rampzaligheid door de zonde , te verheffen tot den hoogen rang van kinderen en erfgenamen Gods , en te doen deelen in zijne heerlijkheid ; die liefde , welke geen Engel kan peilen , maar God alleen kan waarden , welke Hij als de Middelaar Gods en der menschen , naar de oneindige barmhartigheid Gods , die in Hem , door Hem en om Hem ons de zonden wil vergeven , en zijne heilige natuur weder gelijkvormig maken , voor ons betoond heeft . Deze liefde Gods en van Christus is het middelpunt van het Evangelie , de grondslag , het steunpunt ,

het beginsel en de levenskracht van ons geloof, hoop en troost, maar ook van alle christelijke deugd en godzaligheid. Paulus gebruikt dit wel hier tot aandrang om *te wandelen in de liefde en navolgers Gods te zijn als geliefde kinderen, in barmhartigheid, goedertierenheid en vergevensgezindheid*: maar hij gebruikt het ook vervolgens in zijne vermaning aan de christelijke echtgenooten, om elkanderen lief te hebben, *gelijk als Christus zijne gemeente lief gehad en zich voor haar overgegeven heeft* (1), en hij bedient zich op andere plaatsen zijner brieven gedurig van dezen aandrang om op te wekken tot eenen godzaligen wandel. En inderdaad, er is geen krachtiger uit te denken, dit is *de liefde Gods dat wij zijne geboden bewaren* (2); *de liefde van Christus moet ons dringen om niet meer onszelven te leven, maar dien die voor ons gestorven en opgewekt is* (3), het is ook het oogmerk waartoe *Jezus Christus zichzelven voor ons heeft overgegeven, om zichzelven een eigen volk te reinigen ijverig in goede werken* (4). Kunnen

(1) Kap. V: 25.

(2) 1 Joh. V: 3.

(3) 1 Kor. V: 44, 45.

(4) Tit. II: 14.

wij die liefde kennen, voor onszelfen in geloof aannemen, en regt waarden, zonder ze in eenen dankbaren en heiligen wandel te willen beantwoorden. Neen! dat is onmogelijk. Zulk een kent haar niet, en of hij al in die liefde van Christus mogt roemen en er veel van spreken, indien hij niet tevens zijn Heer zoekt te behagen en gelijkvormig te worden, dan is hij een leugenaar en de waarheid *is niet in hem*, want *gemeenschap met Hem die het licht is*, te hebben, en *tevens in de duisternis te wandelen* (1), dat kan niet zamen gaan. Weet gij het dan, geliefde lezer! wie gij ook zijn moogt, dat gij zoo duur gekocht zijt, en wat de Heer om der zonden wil ook voor u gedragen en opgeofferd heeft, dan gevoelt gij u niet alleen onberekenbaar aan Hem verplicht; maar ook tevens aangevraagd, om Hem als uwen Heer en Koning te gehoorzamen, zijn wil en gebod, zijn voorbeeld en voetstappen te volgen, dan wilt gij Hem met mond en hart, met alle uwe krachten en vermogens, ja met uw geheele leven verheerlijken. Maar dan kunt gij er ook

(1) 1 Joh. I: 6. II: 4.

niet van tusschen, om hen lief te hebben welke Hij heeft lief gehad, en voor wien Hij zijn bloed mede gestort heeft, dan zou het immers onverantwoordelijk zijn, een eenig mensch van Hem af te trekken, en door uw voorbeeld aanleiding te geven, dat zijn naam om uwent wil zou gelasterd worden, of de gedachte zou plaats gegeven worden, dat hij een dienaar der ongerechtigheid ware, men in zijn kruis zou kunnen roemen, en tevens in de zonde voortleven. Neen, zulken zegt Paulus elders: *die alzoo wandelen, zijn vijanden van het kruis van Christus* (1).

B E S L U I T.

Zoo hebben wij naar Paulus leer onderzocht, wat een Apostel des Heeren u en mij zegt van het wandelen als kinderen des lichts. Ik heb het u getrouwelijk en duidelijk medegedeeld, er niets afgelaten en ook niets bijgevoegd. Het staat daar alles voor uwe oogen geschreven in zijnen brief, Wij mogen, wij durven er dus niets van uitzonderen, het behoort alles, gelijk hij

(1) Phil. III: 18.

zelve zegt, tot *de waarheid die in Jezus is*, die wij van Christus gehoord en geleerd hebben (1), en hij beschouwt het van zulk eene hooge noodzakelijkheid, dat hij van dezen Christelijken Godzaligen wandel beginnende te schrijven, met Apostolisch gezag en als met een plechtig beroep op zijnen Heer, laat voorafgaan: *Ik zeg dan dit, en betuig het in den Heere* (2).

Er valt dus niet aan te twijfelen, of het is onzer aller dure verplichting en heilige roeping, en wij mogen ons daartoe zooveel te meer verbonden rekenen, naarmate echt Christelijke beginselen en een Godvruchtig voorbeeldig leven minder bespeurd worden, en de beschaving, gelijk ook de opvoeding en de levenswandel, in onzen tijd, in vele opzichten van het licht en het gezag des Christendoms zich meer en meer verwijderd, wereldzin en wereldgelijkvormigheid aanprijst en bevordert, meer dan de zin van Christus, en het gelijkvormig worden aan Hem. De geest van den tijd is toch meer om zich aangenaam en bevallig te maken

(1) Kap. IV: 21.

(2) Kap. IV: 47.

aan de menschen, dan wel om Gode en den Zaligmaker welgevallig te zijn. *Wij bidden u dan, zoo mogen wij ook met denzelfden Apostel u toeroepen, door de ontfermingen Gods, dat gij uwe ligchamen stelt tot eene levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande, welke is uwe redelijke godsdienst, en wordt dezer wereld niet gelijkvormig; maar wordt veranderd door de vernieuwing uwes gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede en welbehagende en volmaakte wille Gods zij* (1).

Zegt niet bij u zelve: wie is tot alle deze dingen bekwaam? *Hij die u roept is getrouw om het te doen* (2); maar niet zonder oefening, gebed en strijd van uwe zijde, *Zijne geboden zijn niet zwaar* (3), *door de kracht van Christus vermogen wij alle dingen* (4), en die kracht is ons beloofd op het gebed, indien wij niet traag zijn in het bemaarstigen.

Leest en herleest dit boekje met aandacht, ernst en nadenken, zoekt daaruit te weten, wat en waar u het meest ontbreekt, wat

(1) Rom. XII: 1, 2:

(2) 1 Thes. V: 24.

(3) 1 Joh. V: 3.

(4) Phil. IV: 13.

en hoe gij het te beoefenen hebt, en bidt God dat uwe wegen mogen gerigt worden, om zijne inzettingen getrouw te bewaren. De wereld gaat voorbij met hare goedkeuring en afkeuring, wat wij door ons voorbeeld goeds of kwaads gewerkt hebben, zal blijven, ook na onzen dood, zonder dat wij het verzuimde kunnen herstellen, of hetgeen wij bedorven hebben kunnen ongedaan maken. De Heer komt; voor Zijnen regterstoel zullen wij allen geopenbaard worden, met alles wat wij gedaan of niet gedaan hebben. Wel hem die aan den Tempel des Heeren heeft medegebouwd; maar wee hem die dezen Tempel geschonden heeft, en deszelfs opbouw heeft tegengewerkt. Aller oogen zien op u, mijne mede-Christenen, de Heer is nabij *Hij kent degenen die de Zijnen zijn, en een iegelijk die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid* (1). Dat blijft het opschrift der Christelijke gemeente, en het zij onze dagspreuk: *zoo lang het dag is, de nacht komt, waarin niemand werken kan* (2),

(1) 2 Tim. II: 19.

(2) Joh. IX: 4.

terwijl gij het licht hebt, wandelt in het licht (1).

Wij bidden voor u, dat onze God u waardig achte der roeping, en vervulle al het welbehagen Zijner goedheid en het werk des geloofs met kracht, opdat de naam van onzen Heer Jezus Christus verheerlijkt worde in u, en gij in Hem, naar de genade onzes Gods en des Heeren Jezus Christus (2).

Ten slot van alles sta het gewichtig slotwoord, dat aan het einde van onzen Bijbel gelezen wordt (3): » *De tijd is nabij. Die onrecht doet, moge voortgaan in onrecht te doen; die vuil is, moge nog vuiler worden; maar hij die regtvaardig is, dat hij nog regtvaardiger worde; en die heilig is dat hij nog geheiligd worde. Ziet ik kome haastelijk, en mijn loon is met mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zal zijn.* »

Die ooren heeft om te hooren, hoore!

(1) Joh. XII: 35.

(2) † Thess. I: 41, 42.

(3) Openb. XXII: 10^b, 41, 42.